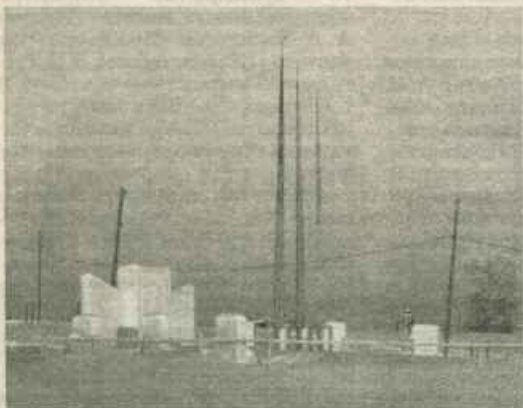

Сурт кэриэстээх, өтөх төнүргэстээх

«КИМ ДА, ТУОХ ДА УМУНЛУБАТ? — V»

НИКОЛЬСКАЙ

«Ус ыстык үөһүгэр» — гражданскай сэри биир драматическай кэрдийигэр, Никольскайдаагы кыргыһыга аһаҕаһыт өйдөбүннүк. Кыс хары солоон ким да тийэ илик... Дьингэр, эдэр ыччааҕа дойдубут бүккүрдээх историятын кэрэһинэ буолуохтаах, манна сылаас күнүргэ кылааһынан тийэһи аһаҕаһыт буурба буулда сылларыгар анаан уроок ытарга олус тобоостоох сир.

«Кутурбан тааһа» — эмэ гражданскай сэри тематыгар аһаҕаһыт, кыргыс үйэтигэр чэй, табах, бурдук маннааҕа кыһалбатан кэлбит саха кэнэн дьонун собурууттан кэлбит карательнай этэрээт дьомо ытты кырган кэбиспиттарын туоһута. Ааттын кутурбан тааһыгар өтөрүөн ким да чугаһаабатах, суол-икс дьөрү суох. Айан суолунан курдурбаччы аһаҕаһыт массьыналартан хайапарга эмэ бу тааска хараһын хатыа эбитэ дуу?

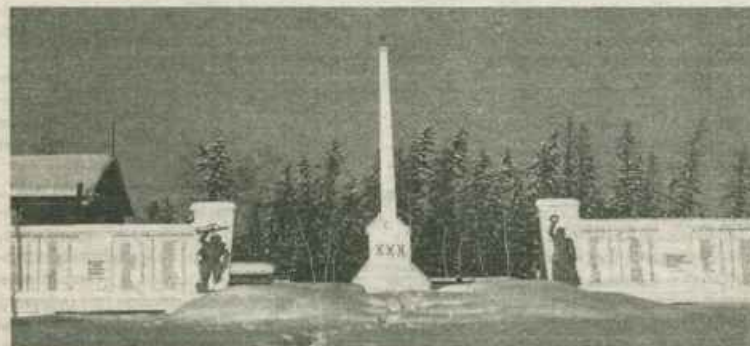
ПАРТИЗАН

Орто оскуола атыгар турар Кыайыга аналаах пааматынньык ыраастаабыттар, суол-икс күрдүүлүбүт, барыта тып-тал курдук. Бу, саарбаҕасуох, иитэр үлэс кыһамны баарын туоһута буолар. Ол да буоллар бырааһынньык иннинэ суругун-бичигин, кырааскатын сэргэхситэр наада.

I ХОМУСТААХ

Көстөрүн курдук Кыайы 30 сылыгар туруоруллубут пааматынньыкка куруму эрэ этэрбэстээх киһи чугаһыан сөп, суол-икс суох. Кыстык хаарын халпаан бэйэтэ дьаһаһыаҕа диэбиттэр быһылаах, өтөрүөн ыраастанар чинчит суох.

Сорохтор «хаһыатчыттар көлүргээн ону-маны хасыһаллар, кыс ортото ким пааматынньыктары кэрийбитэ баарай?» дииллэр. Ол эрэри кыһынар дьибит-уопут тулатын ыраастыбыт, тас бөвүн хомууабыт дии, ким да ыһыта-кэрдитэ суох. Оттон ытык сирдэрбитигэр сыһыаммыт, сымнатан эттэххэ, сөччү бэрдэ суох. Убулуйдэргэ эрэ сүпсүргэнэ түһэрибиттэн, баардар, ордук ыччаппыт сирэ-майгыта кэһтэрэ буолаарай? Мунг саатар хаһыат бу реидетиттэн ханна, кимиэхэ, туох өйдөбүннүк баарын биллэхтэринэ эйэлээх олох сылаас уугутун сыаналыахтара.

Хаартыскаҕа Лена Уваровская түһэриилэрэ

ЭБЭРДЭЛИИБИТ!

Талааннаах журналиһы, биир дойдубааһытын, «Далбар Хотун» сурунаал кылаабынай редакторун АИТА ЕФИМОВНА ШАПОШНИКОВАНЫ республика бэчээтигэр өр сылларга энкилэ суох үлэтэ үрдүктүк, сирдээхтик сыаналанан «Саха Республикатын культуратын үтүөлээх үлэһитэ» аат ингэриллибитинэн истинник эбэрдэлиибит!

Өссө да билинги уустук кэмгэ бар дьонгор, ордук кэрэ аңардарбытыгар, истинг сүбэһит, дурда-хаһа буоларгар, бэчээт тыһын нөһүө олох тупсарыгар, салгыы сайдарыгар кылааккын киллэрэ сылдьаргар, тус бэйэбэр дьолу-соргуну, айар ситиһилэри баҕарабыт.

Саха Республикатын Государственной Мунньабын (Ил Түмэн) депутаттара Ньургун Тимофеев, Николай Румянцев

Улуу Кыайы 60 сылыгар — 60 производство тутуутун

БҮТЭЙДЭЭНИН — БУТЫН СУОЛТАЛААХ

Вастакыта — бүтэйдээһин. Быһыл 12 нэһиликтэр дьаһалталаа нэһиликтэрин бүтэини саңардан онорууга хамсааһыны таһаарарга сороктанан, тыһын суолталаах боппуруоһу быһаарыаҕа таба тайанылар. XX-с үйэ 60-с сылларыгар оноруллубут нэһиликтэр бүтэйдэрэ эргэриинэр туһаттан таһыстылар. Бөһүлөктөр аһаҕаһыаһы кытыл, арыс сирдэр ыһах сүөһү, сылгы көгүл мэччийэллэригэр, тэпсэллэригэр кыһан оттоммот буолулар. Нэһиликтэ 5-6 тыһ. тн. оту атылаһарга күһэллэр. Ыраах сиртэн от тийитин сыаната сыллата ыраан иһэр.

Бүтэйдээһинтэн ордук көдүүһүн тутатына биэрэр үлэ бука суох буолуо. Бүтэйдээһингэ, хотуһа харыстабылыгар ким барыта интэриэстээх. От үлэтигэр дылы нэһиликтэни таба түмүккэ, тэрийдэххэ быһыл өлгөм үүнүүлээх чугастааһы хотуһа сирдэрэ оттонор кыһахтаахтар.

Иккиһэ — ыһаҕы искусствоннайдык сизмэлээһин. Биирдилээни ыһаллар оҕуһу туталлара көдүүһэ суоһун олохтот көрдөрөр. Түмүгэр ыһахтан төрүүбү ыһылы боппуруоһа уустугуран иһэр. Сизмэлээһин сыаната ырааһы да инвигэр инвигитин сүөһүнү эспэт туһугар искусствоннай сизмэлээһини олохтуурга үлэлэһэргэ эрэ тийэбит. Сизмэлээһин сүөһү хаа чыстыбатын, боро-дууксуйатын үрдэтигэ олоһунан дакаастаммытын ким барыта өйдүүр уонна билэр.

II Хомуустаах, Хатын Арыс, Хамаҕатта, Хатырык, I Хомуустаах нэһиликтэрин дьаһалталаа искусствоннай сизмэлээһини олохтоһун кэскилин көрөн ыһаллара дьоннорун олохторун инвигитин туһугар кыһамныларынан буолар. Бүтэйдээһин уонна ыһаҕы сизмэлээһин боппуруостарын олоххо киллэрингэ туһааннаах нэһиликтэр баһылыктара күнүэһи ыраахаттары дуулуһан туората сатаан, бу күнүргэ күрүү, тутуу маһын көрдүгэр, киллэрингэ туруулаһан үлэлэһтэрэ диэн «Үтүө дьыала» 60 тутуутун штаба эрэнэр.

В. БОЧКАРЕВ,
«Үтүө дьыала» штабын чилиэнэ

Республикаҕа дьахталлар хамсааһынар 80 сылыгар

НЭДИЭЛЭ ТҮМҮГЭР БАСТЫННАРЫ ЧИЭСТЭЭНИН

Кулун тутар 18 күнүгэр «Сардаҕа» кинотеатрга республикаҕа дьахталлар хамсааһынар 80 сылын түмүктүүр, билигин үлэли олоһор дьахталлар сэбиэттэрин чилиэннэригэр аналлаах үөрүүлээх бичээр ыһытылына. Бичээргэ республика дьахталларын сэбиэтин председателэ В.И. Кириллина, Москва куораттан Социалистическай Үлэ Геройа, летчик-испытатель М.И. Попович кыттыһы ыһылар.

I Хомуустаахтан элбэх оҕоһоох М.И. Манькова улуус дьаһалтатын махтал суругунан, Кыһыл Дэриэбинэттэн «Фаина» түмсүү салайааччыта А.Е. Сивцева дьаһалта грамотатынан, дьыэ кэргэн отделын сэбиэдиссэйэ М.М. Винокурова правительствота махтал суругунан бэлэстэннилэр. Н. Рыкунов аатынан библиотека директора З.И. Лукина «Гражданская доблесть» бэлэстэн наһараадаланна, улуус баһылыгын солбуйааччы М.Д. Кокареваҕа «Культура туйгуна» үрдүк аат ингэрилинэ.

Дьахтар сэбиэтигэр өр сылларга үтүө суобастаахтык үлэлээбит дьахталларга аналлаах бочуотунай кинигэ баар, бу кинигэҕэ Нам I №-х орто оскуолатын соцпедагога А.П. Окорокова, дьарыктаах буолуу киинин специалиһа Е.Г. Захарова, улуус гинеколог-врача Е.Н. Москвитина киллэрилиннилэр.

Республикаҕа дьахталлар хамсааһынар 80 сылыгар аналлаах тэрээһиннэргэ нэһиликтэрдээҕи дьахталлар сэбиэттэрэ онорбут видеожеттэрин көрүү-конкурс түмүгэ таһаарылына. I миэстэни Үөдэй нэһилигэ ылан фотоаппаратынан наһараадаланна, кыттыбыт Ветүг, I Хомуустаах, Хатырык, Нам с., Арбын женсоветтара видеокассеталарынан бэлэстэннилэр.

Бичээри НПК преподавателэ Е.В. Никитина тикпит таһастарын студенттара көрдөрөн киэргэттилэр. Хамаҕаттан Татьяна Гаврильева, Кыһыл Дэриэбинэттэн Анна, Петр Охлопковтар, бу нэһилик «Айыһа» дьахталларын сэбиэтин чилиэннэрэ үткүүлэринэн, Ньурбаттан «Аргыс» ырыа бөлөһө кыттыһылар. Куораттан «Кей Си си Нетверкс» интернациональнай компания үлэһиттэрэ компания косметическай оҕоһуктары көрдөрдүлэр, атыһаатылар.

В. РЫКУНОВА

Сылдыбыт сыһы булар

СЭРГЭХ ДОЙДУ — СИЭНИКИЙ!

Аһабыт курдук чуумпу ыраас күн түбэһэн, өрөбүл күн Сизникийгэ «Кытыл» түөлбөтүн тийэһимит, дэриэбинэттэн тэйиччи ыраас салгыны ыһахтаан кэллэбит. Онно 30 өр, 15 улахан дьон буоламмыт Сизникий күөлүгэр Брест кириэһини оҕо аймак сонургуу көрөн көрүлээн-оонньоон астыһылар. Сизникий ойуурун иһинээҕи ырааһыаҕа (былырыһы сайын ыһахтаабыт ырааһыабыт), хаарынан оҕоһуктары хайгыы көрдүбүт. Манна бааллар: кыһытан киһитигэр тийэ уран оҕоһуктар. Онно Тымны оҕуһун икки муоһа эрбэнэн күрдүөттүү турара сонһутар. Уһут Семен Алексеев балаһаҕа кириэн, бу оҕоһуктары кини салалтатыһан оноруллуутугар биир дойдубааһыт Чаһылдан суруйуутугар олоһунан барыта хаарынан оҕоһулуна диэтэ.

Бу ырааһыаҕа Ильмень күөл өйдөбүлэ панорама буолан оноруллубута ким баарар болдомтотун тардар. Оҕолорго аналлаах үрдүк сыыр оноруллубута оҕо аймак үөртэ. Баалара ханыар диэри сырылаан түһэ оонньоотулар ахан. Манна сана улахан балаһан туппугар эбит. Таһырдьа чэй өрүһүн, шашлык үөлүһүн ол сана балаһаҕа кириэн түөлбө дьомо оҕолордуун уһун остуолга оһорон аһабыһыт астык буолла. Билигин ити хаар оҕоһуктар уулда иликтэринэ тутуу былдыһан оҕолору түөлбэлэр салайааччылары таһаара охсуоххутун сөп эбит.

Николай КОКОРЕВ, Хамаҕатта

АҒЫАХ ТЫЛ МИННЬИГЭС

«Улуу Кыайы 60 сылыгар — 60 производственной тутууну!» девизинэн салайтаран I Хомуустаах нэһилигэ үбүлүөйдээх сылга 5 объекту тутан үлэһэ киллэриэхтээх. Ветеринарнай участках, ыһаҕы сизмэлээр пуун, 2 овошечранилище, сылгы базата тутуллуохтаахтар.

Эргэ овошечранилищелары саңардан оноруллуохтаах. Т.А. Березкина салайааччылаах «Хатырчана» баһынай хаһаайыстыбата сылгы базатыгар саңа дьизни эрдэ тутута, аны дал уонна кыбычаан оноруллуохтаахтар. 7х8 м иэһнээх ветеринарнай участках, 3х4 м иэһнээх котельнай маһа кирдэ. 3х4 м ыһаҕы сизмэлээр пуун маһын кэрдитэ бу күнүргэ саһалыахтаах. Итилер тустарынан I Хомуустаах нэһилигийн баһылыга А.М. Петров иһитиннэрдэ.

В. ВАСИЛЬЕВ

Улуу Кыайыны 60 сылыгар

АХТАН ААҤАР ЫТЫК ИЭСПИТ

Биһиги аҕабыт, эһэбит колхоз ту- туутун ветерана, Аҕа дойдуга сэриитин кыттыылааҕа Колесов Иван Михайло- вич 1906 с. кулун тутар 4 күнүгэр Көбөкөн нэһилиэгин «Куокуй» дьин уаастааҕа төрөөбүтэ. Бастааҕы колхоз- тары тэрийин саҕана 1931 с. Куокуй учаастагар 15 хаһаайыстыбаны холбо- он «Савва» дьин колхозу тэрийсбитэ...

«...Мин арҕаа Украинскай фронтка тийибитим. 1943 с. отыйы- гар Александровскай дэриэбинэ иһин улахан кыргыһы буолбута. Онно элбэх самолет, танка уонна биэр «Катюша» көмөлөспүттэрэ. Мантан ыла сэриибит Белгородка тийэ барбыта. Ити сыл Белгород куораты босхолоонунга улахан кыргыһы буолбута. Бу кыргыһы- ыга үгүс саха уолаттара, табаары- старым албүттэрэ. Киһилэр истэри- гэр Софрон дьин Амма киһитэ баара. Биэр дэриэбинэ ылыыга биһиги пулеметтар обороналарын ылбыһыт, онно мин иккис навод- чигынан сылдыбытым. Өстөөх сэ- риитэ төгүрүйбүтүн тоҕо көтөн тах- сыбыһыт, 160 -ча байыастан 30- ча эрэ киһи ордубуттут. Бу куораты босхолоонун иһин хамандырыбыт Ватутин Ленин орденынан наҕара- адаламмыта. Байыастарга, отделе- ние хамандырыгар Сталин махтал суругун аахпыттара. Онтон мин Харьков туһаайытыгар атаһын бааһырдан госпитальга киирэн эм- тэниэн баран, Смоленскай аныгар улахан кыргыһыга кыттыбытым. Манна биэр улахан кимэн киири- ни кэмигэр төбөбөр бааһырытым.

1944 с. ылбыт бааһым бэргээн дой- дубар эргиллибитим. Кэлэн 2 сыл олохтоох сэбиэт председателинэ үлэлээбитим. «Коминтерн» колхоз председателэ С.Н. Кайгородовтын субэлэһэн, райсовет председателэ Оксеновы кытта көпөстөн биэр сыл иһигэр оскуола туттарбыһыт.»

Сэрииттэн кэлэн баран аҕабыт 1949 с. Марфа Михайловна Петро- вальын холбоһон, 6 орну итэн- үөрэтэн үлэһит дьон оҕортообутта- ра. Биригэдиһиринэн, сайын окто- зеньевойунаан 6 сылларга үлэлээби- та. 1964 с. үлэһит үчүгэй көрдөрүүлэ- рин иһин САССР Үрдүкү сэбиэтин грамотатынан наҕараадаммыта.

Өрөгөйдөөх кыайыны аралсы- быт, өлөрү-тиллэри аахсыбакка хорсундук кыргыһыт аҕалары- тын, убаидаарытын, кыайыны уһансыбыт баар суох дьоммутун, сэри сағана тыыга дьаныраах- тык үлэлээбит ийэлэрбитин, эбэлэ- ритин Кыайыны 60 сылынан ахта- санаан ааһарбыт биһиги, эдэр көлүөнэ ытык иэспит.

Кыыһа М.И. Слепцова, үлэ ветерана.

КЫАЙЫНЫ АҔАЛСЫБЫТТАР БУ БААЛЛАР

Бу опорор дьон Ийэ дойдубутун эт түөстэринэн көмүскээн Улуу Кыайыны аҕалсыбыттарга 25-с сылыгар (1970 с.) хаартыска түспүт биэр түгэнэрэ.

Хаҕастан уга: Семенов Дмитрий Васильевич II Хомуустаахан, Жирков Гаврил Гаврильевич Хамаҕат- таттан, Новгородов Михаил Васильевич Салбантан, Охлопков Василий Иннокентьевич Никольскайтан ыҕырылган барбытара. Баар нэһиликтэрин олоҕо тупсарын туһугар харыларын күүһүн харыстааба- тах дьон: Миитэрэйдэх Хабырыыс Хамаҕаттаҕа ту- туу үлэһитэр өр сылга үлэлээбиттэрэ. Мэхээлэ Уба- ха сайылыгар ыаньык сүөгү солбуллубат бостууга этэ. Оттон Баһылай Никольскайга биэр эмиз бастык кыайылаах үлэһитинэн биллэрэ.

Н. КОКОРЕВ

ДУУҤАТА УОСКУЙУО ЭТЭ ДУО?

(Эссе)

Ийэ сураҕар: уол оҕо — күндү камүс камүскэлэ, калар кэрэ кэмчээригэ.

уолум чымыдаанын аҕа бизрде уон- на биэр блок сигаретаны илиһибэр кыбыта аста. Долгуйбута сүрдээх.

— Кэбис доҕорор, ылбаһың Бэй- эҕэр наада буолуо.

— Ыл, ыл. Харьков «Примата».

Харьковка кэлэ сылдьаар. Күүгүөхпүт.

Автоуска киһирэн украинец омуруттан сонньуа санаатым. Кэ- лин түннүгүнэн көрбүтүм — салла- ат уол ыраахха дылы бэргэһэтин устан далбааты туран хаалла. Мин эмиз илиһибинэн далбаатаатым. Дойдугулар сахалар тустарына үтүө махтал санаалаах тыһий бу- оллаҕа. Төһө да кылгастык кэпсэт- тэрибит, убайым Роман сырдык өйдөбүлэ дууһатыгар тийдэрэ. Ба- ҕар, киһи дьоно эмиз сэри кырык- таах толоонугар охтубуттара, уогу- гар хаарылыбыттарыа буолуо.

Убайым өрөйдөҕү санаан, хара- астан, долгуйан бардым. Киһини кэ- ризтээн аатынан миһигин ааттаа- быттар. Оттон мин убайбын хаар- тысканан эрэ билэбин.

Нэһилиэгин дуонугар сүппэт үтүө өйдөбүлү хаалларбыт. Дьон ахтарынан үтүө-каскиллээх ыччат үөскээн-сүүнэн иһэн, эдэр сааһыгар сэриигэ сүппүт, сиик буолан симэ- лийбит. Киһи 19 сааһаагар, бос ый- ыгар 1942 сыллаахха сэриигэ бар- быта. Сэриигэ барбыта төрдүс ый- ыгар хатыылаах тыллардаах ырахан биллэри кэлбитэ. «Эһиги уолгун Харьков куорат иһин кы- ргыһыга сураҕа суох сүттэ...», — дьин.

Ийэ сүрүөҕэ кыланнаҕа, айман- наҕа. Киһи хара өлүөр дылы уолун кэтэһэктинирэ. Уолум тыһынаах, киһи кэлиэ диэхтирэ. Ордук сарсы- ардаангы чуумпуга, айылда үхүктар кэмигэр, тыас иһилиригэр, кэтэһэр курдук буолара. Арааһа, санааты- гар уолун байыаннай сапшыкылаах

атаһын тыаһа чинник үктээн кэлэн, төрөөбүт дьизтин аанын аһан: «Ийэ!» — дьин хаһытаабытынан киһирэн кэлиэх курдуга буолуо. Ай- маммыт сүрүөҕү уоскуйбатаҕа.

Иһинэ тыһына бары даҕаны сүрэх оспот бааһа онорон, убайбыт эрэй- дээҕи ылаҕайга былдыаммытын, сураҕа суох сүппүтүн итэрибэт кур- дук, тыһынаах киһини кэтэһэр кур- дук буоларбыт. Тапталаах Ийэ дойдугар иһин эдэр сааһыгар суох буолбут хомолтоҕо мунуллубат. Ыл буолан, өҕр төлкөлөөн, баҕар үлэһит, үөрэхтээх киһи буолара хааллаҕа.

Эрэйдээх! Көмүс унуоҕа көтөүллүбөккэ, сир ийэр тиксибөк- кэ, суур-тураах аһылыга буолан эдэр этэ сөймөктэниһэр, кыраматыа ыһылынаҕа. Сахалы кута-сүрэ сир-халлаан икки ардынан айман- кыланан уяатын-хаххатын булбака эрийи көрө, сордоно-мун- гана сырыттаҕа. Төһөлөөх саха дьон- но барахсан сэри кутаатыгар ман- нык дьылгаламмыта буолуой?

Биһиги тыһынаахтар күннээҕи кыһалдаҕа үтүрүллүүбүт, иллэнэ суох курдук буолубут баар суол. Дьинэ, сыал-сорук онгостон Укра- инаҕа, Харьков куоракка тийһэн, сэри барбыт толоонуттан ытыс буор аҕалан, убайым төрөөбүт түөлбөтигэр сахалы сиринэн, оттон, айах тутан, алгы-алгы ыһар киһи дууһата уоскуйуо, ай- маммыта тохтуу этэ. Албан аат бо- луоссатыгар улахан таас чороон- норго хаан тохтубут толооннорут- тан, сэри барбыт сириттэн буор аҕалан ууруллара буоллар, сэри толоонугар охтубуттарыа үтүөкөн өйдөбүлэ буолуох этэ. Сэригэ сүтүктээх аймахтар онно сүгүрүйүө, дьоммутугар унуох туп- пут саҕа сананан аймаммыт дууһа- быт уоскуйуо, чүмэчи уматан, ак- тылдан кизэтин тэрийин санныгар санаабыт сайҕаныа этэ.

Роман СОФРОНОВ - Балдыакаай сиһэ

Редакциятан: Эссе — философ- ской ис хоһоонноох публицистическай литературна жанра. Эссеба автор тус бэйэтин санаата ханнык да формаҕа хаайтарбакка көҕүлүк бэриллэр.

Үтүө үгэс үөдүйдүн ЧИРЯЕВСКОЙ ААҔЫЛАРЫ — РЕСПУБЛИКА ТАҤЫМЫГАР

1 Хомуустаах нэһилиэгин обще- ственноһа Россия айымньылаах педагогикатын Академиятын ака- демига, этнопедагог К. С. Чиряев үлэһит, үөрэтин биһирээбитэ бала- ча буолла. Киһи 90-с сылларга би- һиги нэһилиэкпитигэр иккитэ кэлэн лекция аахпытын истибит эрэ ба- ырта астыммыта. 1997 с. биллилэ- эх филолог Г. Р. Кардашевскай ула- хан кыһа Г. Г. Алексеева көүлээ- һининэн оскуолаҕа социальнай-психологическай сулу- спа тэриллибитэ уонна «Этнопе- дагог Г. С. Чиряев педагогическай арыһылары» дьин ф.и.д. К. Д. Ут- кин, поэт С. Т. Руфов кыттылаах төрөппүттэргэ аналлаах научнай- практической конференция ытты- лыбыта.

1999 с. К. С. Чиряев «Олох пе- дагогиката» кинигэтинэн ааҕааччы конференциятыгар учуутал А. И. Копырин «Олох педагогиката — би- линни кам ирдэбилэ» дакылаатын, СГУ профессора И. С. Портнягин, кинигэ геройдара, журналистар Н. И. Протопопова, В. Н. Угарова, Г. Р. Кардашевскай кыргыттары, К. С. Чиряев оҕолор, Ороһутаағы нору- от педагогикатын музейин дирек- тора Ф. А. Васильева ахтыыларын о.д.а. кинигэ туһунан санааларын истиһипит. Конференция туһунан «Учуутал арыһыгар» В. Н. Угаро- ва «Өҕрлөрбун хайдах итэрибин быһаардым» дьин ыстатыйатыгар: «Мин саныахпар, 1 Хомуустаахха «Олох педагогикатын дьүүлэһии- лэрэ сағалана эрэ... Быһыны-майгы бу биллини кэмигэр олох педагоги- катын үтүө үгэстэрин сатабыллаах- тык туһаны — олохпун күннээҕи ирдэбил. Оноуоха «Олох педагоги- ката» суолдурт сулу, улахан субө- һит, көмө буолуо», — дьин суруйбу- та.

Дьэ, итинтан тирэҕирэн оскуола иитэр-үөрэтэр үлэһит тэрийээчи- лэр М. Р. Колмогорова, Т. А. Але- ксеева, Ж. А. Кривошапкина, Л. И. Солдатова, Л. В. Егорова, М. Е. Нов- городова, С. Р. Данилова, тэрийэр- салайар үлэһит өр сыл үлэлээбит на- ставниктарбыт Ф. Я. Федотова, Г. Г. Алексеева быһааччы көмөлөрүнэн уонна ветеран учууталлар Е. И. Неустроева, М. Г. Степанова, Т. М. Соловьева өйөөһүнөр, библиотека үлэһиттэрин А. С. Муксувананы, Н. Д. Жиркованы, В. С. Колесованы, дьиз кэргэн киһини салайааччыта А. П. Николаеваны, кылаас салайаач- чыларын, төрөппүт комитетын, «Алгыс» сыһылаан киһини үлэһит- тэрин у.о.д.а. бары интэриэстээх дьон- но бэйаларын тула түмэн, этнопеда- гогика үөрэтин төртүтэбит акаде- мик Г. Н. Волков: «Норуот педагогиката дьин ис дьинэр авто- биографическай үөрэх», — дьин этни- тинэн салайтаран, биридилээн төрөппүккэ тахсан, тустаах дьиз кэргэн бэйэтин опытын чинчийэн, суруйан дьон-сэргэ биллинигэр та- һаарарга ылсан үлэһитлэр.

2001 с. оскуола 1 Чиряевскай ааҕылыгыгар 8, эһилигэр 12 да- кылааты истиһипит. 2003 с. «Но- руот педагогиката — омук олоһун чөмчүүк тааһа» девизтээх 1 улуус- таағы Чиряевскай ааҕылыгар 83 киһи кыттыбыта, ол иһигэр 49 төрөппүт, 10 оскуолаттан 36 дакы- лаатчыт, олортон 4 үөрэнээччи, 4 аҕа. Былырын II улуустаағы Чи- ряевскай ааҕылыгар 15 оскуола- тан 36 дакылааты 192 киһи, ол иһи- гэр 55 үөрэнээччи истибитэ. Үөрөх министрствотыттан М. К. Петро- ва, 3 наука кандидата — М. Н. Его- ров, Н. К. Чиряев (Дьокуускайдаағы саха гимназията), Г. Г. Попов-Боо- той (Үөһээ Булүү гимназията) дьүүлүү сүбэни салайбыттарыа конференция таһымын үрдэттэ.

Этнопедагог К. С. Чиряев оҕоло- ро төрөппүттэрин туһунан истин- иһирэ ахтыылары оҕороллоро үтүө үгэскэ кубулуйда. Бу үлэни сүрүннээччи учуутал М. К. Баише- ва «Кун-кубай ийэбит Пелагея Афанасьевна — мындыр хаһаайка уонна итээччи» (2002 с.), Г. К. Но- говицына «Ийэ — дьиз кэргэнгэ сиэрдээх сыһыаны олохтооччу, илээччи-сағалааччы», «Ыл оло- дун түстээчи — аҕа баһылык» (2003-2004 сс.), И. К. Чиряев «Ийэ- бит карани кэрэһири», И. К. Слеп- цова «Оҕолорум эйнэхэ тэҕнии көрдөлөр...» (2004 с.) дьин дакыла-

аттарыгар хае биридди дьиз кэр- гэнгэ дьонун холобур буоларын курдук ымпыктаан-чымпыктаан кэпсэбиттэрин биһирээтибит.

Конференция кыттылаахтара II ыйыттылаах анкета эһиһиттэ- этилэр, онно кирибит матырыйаал- лары төрөппүттэри кытта үлэһэ ту- һанарга, хаһыаттарга таһааран, телевизорунан иһитинэрэн, хому- уруншуктары бөчээттээн кизгэ эй- гэһэ таһаарар наадатын ыйаллар. «Сөбүлээбит дакылаатын?» дьин ыйытыга В. Д. Баишева «Сахалы остуол оонньуута өҕр иһитингэр су- олтата», Т. Н. Соловьева «Ийэ ал- гыһа — олох суолдуга» (1 Хому- стаах), В. В. Осипов «Оҕо баҕа санаа- та туоларыгар төрөппүт, общественность көмөтө» (Модут), А. А. Васильева «Ийэ дьоло — өҕр таптала» (Хатын Арыы), Э. П. Тре- тьяков «Тымтык саас» (Салбаң), В. Г. Петрова «Чөл олох оҕону иһити- гэр суолтата» (Нам), Саввинова Са- хайаана «Төрүччүнү үөрөтүн — дьиз кэргэн үчүгэй сиэрин-майгытын көлүнөттэн көлүнөһө көһөрөн иһи» (4 кылаас, Хамаҕатта), Фе- дотов Костя «Мин эһэм — булчут» (5 кылаас, Көбөкөн) у.о.д.а. үлэлэ- лэр ыйылыбыттар. Конференцияҕа олохтоохтортон бэрт аҕыах киһи кэлбитин бэлэтээбитит. Инники- тин ааҕылылары өрөбүл күн ыт- тахха атын да нэһиликтэртэн иста- аҕа кэлиэн баҕалаахтарга ордугун эһиттэр, үгүс учуулаҕа табыҕас- таах кэм — сааскы уһун өрөбүл.

Кэлбит дьон сыһын аайы бэлэ- тиллэр: төрөппүт уопутун суруйу- он иһинэ үгүс литератураны хасы- нан ааҕарга кыһаллар. К. С. Чиряев кинигэлэрин көрдүүлэр да, бэрт сэдэх буолан эрэйдиер. Онон үөрэх министрствота Константин Спири- донович үлэлэрин хомууруншугун таһаарарыгар өрүүтүн туруорсал- лар.

Чиряевскай ааҕылыгар дьон-сэр- гэ интэриэһэ үрдүгүн, географията кэнээн иһэрин өйдөөн, улуустаағы үөрэх управлениета 2005 с. кулун ту- тар 27 күнүгэр 1 Хомуустаах респу- бликатаағы конференцияны тэрийэрэ эти киллэрдэ. Эһиил улуустаағы кон- ференция буолуоҕа, онно биһирэм- мит дакылааттар 2007 с. республикаҕа кириэхтэрэ.

Конференция үлэтигэр кытталлар: дьиз кэргэн комитета, республика- таағы норуот педагогикатын ассоциа- цията, К. С. Чиряев аатынан Ороһу- таағы норуот педагогикатын музейа, үөрэх министрствота, СГПА, СГУ, ИПКРО, Дьокуускайдаағы сахатим- нията. Улуустар Чиряевскай ааҕылыгар биһирэммит 2 дакылааты ытталлар, Нам улуһунтан бастаа- кы сырыыга 6 үлэ табыллар.

1 республикатаағы этнопедагогич- ескай Чиряевскай ааҕылыгар балаһы- аньаларын билһиннэрэбит.

1. Буолар сирэ: Нам улууһа, 1 Хомуустаах нэһилиэгэ.

2. Күнэ: 2005 с. кулун тутар 26 күнэ, регистрация 9 чаастан.

3. Бастаагы түһүмэххэ уруукку сып- парга ааҕылыбыт, оскуолапартан та- ылан кэлбит, рецензиялаах дакыла- аттар тэрийэр бөлөх кэтэхтэн көрүүтүн ааһаллар. Онно дакылаат 2 экземпляр кулун тутар 15 күнүгэр дьиз үөрэх управлениетыгар Иванова В. П. тиксэ- риллэхтээх. Хойутаабыт үлэ көрүлүбүт.

4. Иккис түһүмэххэ ааспыт дакы- лаат тезистээх, көрдөрөр матырыйа- аллаах буолара ордук.

5. Дакылаат компютерга сахалы Times Sakha эбэтэр Sakha Times шри- бинэн битэр нууачалы бэчээттэммит буолуохтаах. Электроннай вариант баара ордук.

6. Дакылаатчыт А. А. А. А., төрөөбүт сыла, идэтэ, ханна, тугу үлэ- нирэ эбэтэр үөрэнэрэ, аадырыһа, бисэр телефонна, хаартыската, толо- ру дакылаата, тезиһэ ирдэнэллэр уон- на төттөрү биэрлиһиттэр (уруукку сылларга ааҕылыбыт дакылааттары хаалпарбакка иһдэ барбыттарыа хому- урунньук бэлэмнэрин улаханньа атахтаабын өйдөтөбүт.)

7. Иккис түһүмэххэ кыттааччы ки- ирин усунуоһа — 200 солк.

Тэрийэр бөлөх аатыттан С. ДАНИЛОВА, М. БАИШЕВА, 1 Хомуустаах орто оскуолатын учууталлара

9.00 — 10.00 Мандатная комиссия
10.00 — 13.00 Куйуур
13.00 — 14.00 Обед. Взвешивание выловленной рыбы
14.00 — 15.00 Эстафета по прорубанию лунки
15.30 — 17.30 Хомуур хапсагай
17.30 — 18.30 Абсолютное первенство по прорубанию лунки
18.30 — 19.10 Закрытие. Награждение

1. Общее положение

Цели и задачи:
— Развитие национальных традиций рыболовства и пропаганды рыболовного спорта.
— Обмен опытом, организации активного досуга.
— Поиск новых методов и форм социальной защиты и занятости сельского населения.
— Пропаганда здорового образа жизни среди сельского населения.

2. Время и место проведения
Чемпионат «Куйуур-2005» проводится 25-26 марта 2005 г. на озере «Легле» МО «Намский улус РС(Я) с. Модут. День приезда и работа мандатной комиссии, совещание судейской коллегии с представителями команд 25 марта с.г. День соревнований 26 марта 2005 г. с 9.00 часов регистрация участников.

3. Руководство проведением соревнований

Общее руководство подготовкой и проведением осуществляется Республиканским Организационным комитетом, Госкомспортом РС(Я), РФСО «Урожай» РС(Я) и администрацией муниципального образования «Намский улус» Республики Саха (Якутия) непосредственное проведение соревнований возлагается на РФСО «Урожай» и главную судейскую коллегию, утвержденную организационным комитетом.

4. Участники и условия проведения

Состав команды 5 человек + 1 представитель. Соревнования проводятся по трем следующим видам:
— куйуур
— эстафета по прорубанию лунки
— хомуур хапсагай
А также проводится абсолютное первенство по прорубанию лунки по следующим возрастным группам:
— до 18 лет — 2 лунки, шаблон D 40 см. I м. — 15 т.р.
— от 18 лет до 45 лет — 4 лунки, шаблон D 40 см. II м. — 10 т.р.
— от 45 до 55 лет — 3 лунки, шаблон D 40 см. III м. — 8 т.р.
— старше 55 лет — лунки.

Арыгыны аһары иһэр дьаллык алкоголизм диэн аатырар. Ол аата арыгылаан баран, аатыгар эрэ үлэпээн эбэтэр олох үлэпээннээх обществода хормомнуу, алдьархайы таһаарабын. Оттон итирэн баран туора киһини эбэтэр бэйэни дьэ кэргэнгиттэн кими эрэ атабаастаабыт, үөхпүт, кини чизини киртиппит буоллаххына, нэһилиэтинэ олобор охсууну, харгыһы оноробун. Хайдахтаах да сааттаах, бөрүкүтэ суох ыарыһан ыалдьыбыт киһи, төһө да баны кыбыстыган, сэмэй буолбутун иһин, мунгур уһукка тийэн көмө көрдөһө хайаан да эмчиккэ кэлэр. Ол эрэри алкоголизм киһи, чугас дьонуттан буолуохтаабыр, бэйэтигэр бэйэтигэр кистири ыарыһа буолара эмиз чуолкайдик быһаарылына.

Арыгыны 25 сыл эмтээбит киһи быһыгынан, психологическай тест бопшуруоттарын билиһиннэрбим:
1. Эн сыл устата түөртэ улахан-нык итири (эйгүн сүтэриэххэр, охтуоххар диэри) сылдьыбытың дуо?
2. Холуочуйан баран үлээргэ тахсыбыт түбэлтэлэрдээххин дуо?
3. Умайа-күөдүйүэ үлэлиир туһугар арыгыны иһэрин дуо?
4. Холуочуйан баран массына уруулугар олороочтугун дуо?
5. Итирэн баран эчэйэ сылдьыбытың?
6. Итирэн баран өйдөөххөр хаһан да онгорбот быһыһы онорон турардааххын дуо?

Маны ааһан баран, бэйэ-бэйэргэ чияһинэйдик эппиэттэ. Өйдөө, өскөтүн бу 6 бопшуруоттан биригэр эмэ «эх» диэн эппиэттир буоллаххына, үктэнэн турабын. Икки бопшуруоһу кытта сөбүлэнэр буоллаххына, бэйэни сағалааччы алкоголик курдук сыаналааххын сөп. Оттон 3 уонна онтон албэх бопшуруос ис хоһоонун бэйэргэ ылынар буоллаххына, медицинскэй көмөү наадыр алкоголик буолабын. Бу киһини куттуур, дыксинээрэр ис хоһоонноох, соруктаах тест буолбатарын, специалист-наркологиһа-рына чакчы дакаастаммытын итэбэй. Өскөтүн сөптөөх сүбэни ылынан, бэйэни баһа өттүгүнэн эбэтэр медицина көмөтүнэн арыгылыыр дьаллыктан akkaастамматаххына,

**ПОЛОЖЕНИЕ
о проведении II республиканских
командных соревнований по рыбной
ловле «Куйуур-2005», посвященный
к 60-летию Победы в ВОВ**

Соревнования по ловле рыбы «Куйуур» участвуют все 5 членов команды. Время ловли 3 часа.

5. Командная эстафета по прорубанию лунки

Состав команды 5 человек из числа участников.

1 этап — до 18 лет — 1 лунка до наполнения водой лунки

2 этап — от 19 лет до 30 лет — 3 лунки до наполнения последней лунки водой

3 этап — от 31 лет до 45 лет — 4 лунки до наполнения последней лунки водой

4 этап — от 46 лет до 55 лет — 3 лунки до наполнения последней лунки водой

5 этап — старше 56 лет — 1 лунка до наполнения последней лунки водой

Соревнования по борьбе «Хомуур хапсагай». Состав команды 3 человека из числа участников. Участвуют следующие возрастные группы:
1 — до 30 лет
2 — до 45 лет
3 — старше 45 лет

Правила соревнований по борьбе «Хомуур хапсагай»: в кругу диаметром 12 по сигналу судьи команды борются «стенка на стенку». Выбывший за пределы круга или коснувшийся любой частью тела земли участник выходит из борьбы. Победителем объявляется команда, у которого остался на ногах один или несколько человек. Команда потерпевшая два поражения выбывает из дальнейших соревнований. Форма одежды произвольная, обувь спортивная.

6. Определение победителей и награждение

Командный результат по ловле рыбы «Куйуур» определяется по общему весу выловленной рыбы командой. Личный результат определяется по возрастным группам по весу ловой рыбы. Победителем командного республиканского соревнования «Куйуур-2005» признается команда, завоевавшая наибольшее количество баллов в сумме трех видов соревнований: ловле рыбы «Куйуур», эстафете по прорубанию лунки и борьбе «Хомуур хапсагай».

Количество баллов для определения победителей по ловле рыбы «Куйуур»:

- 1 место — 100 баллов
- 2 место — 90 баллов
- 3 место — 80 баллов
- 4 место — 75 баллов
- 5 место — 70 баллов
- 6 место — 65 баллов
- 7 место — 63 баллов
- 8 место — 61 баллов
- 9 место — 59 баллов
- 10 место — 57 баллов
- 11 место — 56 баллов
- 12 место — 55 баллов
- 13 место — 54 балла
- 14 место — 53 балла
- 15 место — 52 балла
- 16 место — 51 баллов
- 17 место — 50 баллов
- 18 место — 49 баллов
- 19 место — 48 баллов
- 20 место — 47 баллов и т.д.

Количество баллов для определения победителей: эстафета по прорубанию лунки и по борьбе «Хомуур хапсагай»

- 1 место — 60 баллов
- 2 место — 55 баллов
- 3 место — 45 баллов
- 4 место — 42 балла
- 5 место — 39 баллов
- 6 место — 36 баллов
- 7 место — 43 балла
- 8 место — 32 балла
- 9 место — 30 баллов
- 10 место — 28 баллов
- 11 место — 27 баллов
- 12 место — 26 баллов
- 13 место — 25 баллов
- 14 место — 24 балла
- 15 место — 23 балла
- 16 место — 22 балла
- 17 место — 21 баллов
- 18 место — 20 балл
- 19 место — 19 баллов
- 20 место — 18 баллов и т.д.

При равенстве очков двух и более команд в общественном зачете предпочтение дается команде, показавшей лучший результат по ловле рыбы.

Команда, признанная победителем республиканского соревнования «Куйуур-2005» награждается Кубком. Участники команд, занявшие 1-3

места, в общекомандном зачете награждаются грамотами, медалями и призами Организационного комитета.

В соревнованиях по ловле рыбы «Куйуур», в эстафете по прорубанию лунки по борьбе «Хомуур Хапсагай» победители и призеры награждаются раздельно грамотами, медалями и призами.

Победителю номинации «Самый крупный карась» награждается дипломом и призом.

Победителю по возрастным группам в абсолютном первенстве награждаются специальными грамотами и призами.

Спонсоры могут устанавливать свои номинации с учреждением специальных призов.

7. Финансирование

Расходы, по подготовке и проведению соревнования несут Госкомспорт РС(Я), РФСО «Урожай» РС(Я), администрация МО «Намский улус».

Командировочные расходы на участие несут участвующие организации и муниципальные образования улусов, городов.

Расходы, связанные с подготовкой места проведения соревнования, размещением, питания, транспортировкой судей возлагается на администрацию МО «Намский улус».

8. Апелляция

Для определения спорных вопросов оргкомитет назначает апелляционную комиссию в составе 5 человек. Протесты принимаются в письменном виде строго в определенное время с внесением денежного залога 500 руб. Залог возвращается только при удовлетворительном решении протеста. Протесты не принимаются после утверждения общекомандного результата. Решение апелляционной комиссии окончательно.

9. Заявки

Предварительные заявки на участие в соревновании «Куйуур-2005» подаются до 15 марта 2005 года по адресу: Администрация МО «Намский улус», отдел физической культуры и спорта, тел. 41-7-00.

В мандатную комиссию предоставляются: именная заявка с визой врача, утвержденный главой МО «Намский улус», копии паспортов, пенсионное свидетельство и ИНН участников (обязательно).

**НАСТОЯЩЕ ПОЛОЖЕНИЕ
ЯВЛЯЕТСЯ ОФИЦИАЛЬНЫМ
ВЫЗОВОМ**

иһини алкоголизм суолун төрдүгөр турбутунан сыаналыыр. Төрөпүттөрө алкоголизмнан ыалдыа сылдьыбыт дьон ордук сэрэхчэйиэхтэрин наада, киһилэр суутлар кутталлара үрдүк. Аны эмтээһини туһунан этэр

туохха тиксизэххин-түгэниэххин билэриң эмиз наадалаах.

Алкоголизм маннайгы сүрүн фазатынан өйү-төйү сүтэриэххэ диэри арыгылааһын буолар. Ол курдук, сарсыарда өйдөнөн тураһытын

олаһын. Мунгур уһугар — вырезатель, балыһа. Маны эйигин абааһы көрөр дьон соруйан онгорбутарын, албас түбэспит курдук саньыһын. Дьэ иһинээри тыһааһынаах сыһыаны эйигин ситэ өйдөөбөттөрүңнэ быһаарабын. Бил-

**Чөл олох — олохпут туйэ
АРЫГЫТТАН ХАЙДАХ
АРАХСЫАХХА?**

кэргэнгин эбэтэр ордун охсубук-кун диэн сирэй-харах астахтарына билбэкини, өйдөөбөккүн. Итирэн баран бэйэни үөйбэтэх-ахтыбатах түктэри быһыһыларгын оноробун. Эйгүн-санааң аңардас арыгы эрэ туһунан буолар. Арыгы иһэр сылтаах була сатыгыһын уонна, биллэн турар, «саамай сааттаах» түбэлтэ көстөр. Маннык түбэлтэ төһө да истэрибин арыгыга бөрүмөһүнүн диэн саньыһын. Сотору кэминэн арыгыны утаһыгытын ыймахтыгыһын. Оттон сороһор, кырдык, буруйдаахпын ээ, диэн санаа өйгөр охсуллан ааһар. Дьэ эмиз буолан-хаалан турбутун диэн быстах кэмгэ кэминэн ылабын. Ол эрэри дьон мөхтөбүнэ, өһү-хоһу санарымаһан диэн утары мордьооттоһон турабын. Ол түмүгү эмиэ, күнү-түүнү араарбат курдук, өйө-төйө суох арыгылыгыһын. Маны аһары түстөххинэ, алкоголизм критическэй фазата үүнэр. Ити биэр сүрүн бөлөһүтүнэн бастагы омурдуу арыгыны кытта бэйэ хонтуроолун сүтэрин буолар. Эн биэр эрэ үрүмкэни иһэр санаалаарың да, арыгы абыгар ылларан, аны бэйэни туттунар кыаһын суох. Хара былыт быһыһынан күн тыгарын курдук өйдөнөн кэлэр кылаас кэмнэргэр бэйэни кэһийдэнэ саньыһын. Оттон эмиз арыгылааһын, туман быһыһыгар курдук күннэрдүүдүллэр... Ол түмүгү үлэтигэр уһулаһын, довтортон сүтэригэр, туохха да умсугуйбат, көүдүйбөт бу-

луоллахха, саамай тарфамыт Довженко, Шичко айбыт эмтээһиннэрэ билиһини кэмгэ инники тураллар. Холубурга, 25 сыл устата эмтээһиннэр ордук гиһноһунан, иглотерапиянан эмтэммиттэр туһаналлар эбит диэн түмүккэ кэллим. Төһө да 5-6 ньыһынан эмтээтэрбин, киһилэр до-руобуйаларыттан, төһөнү испиттэри-ин көрөн эмтиибин. Саатар 3-4 күн испэтэх кэмнэригэр арыгы дьа-ата куртааха инэ сылдьарын ыра-астаан баран, дэ эмтиигин. Ордук көхсүг хараһынан биэр эрэ иннэнэн эмтиир ньыһаны биһирийбин. Манна эбии сана актыбыһынай 6 туочу-каа иннэнэн туруорабын уонна вью-шениенан (тыһыһан) оноробун. Ол ампулатааһар, «манту» диэннээһэр күүстээһин эмтэммит пациеннар то-лору туоһулууллар.

Сахалыы эмтээһингэ Бадый ойуун ньыһамата күүстээх эрэри, харах бааһыһытын онорон туһаныахха сөп. Сорох норуот эмчиттэрэ кырыс тылы туттан эмтэнээччи психика тыгар куһаҥнык дьайан төттөрүтүн онороллоро олох сыһа-на дин саньыһын. Билигин хамнас кэлбэт кэмгэр, сорохтор ырахан сыһаһа эмтииллэр. Кылааһына, кини ньиэрбинэй системата ыраа-һынан, күүс-күдэх ылаһа, өй-санаа өттүнэн уһуктан сана хараһынан олоһу көрүүтэ, улдарыһыта буолар. Өскө иһэр түбэлтэтигэр эһинэх ин-кистээн кэллэхтээһин сэрэтэн ыһа-һын. Бу иккис эмтээһин кэһинтээн

Чөл олох уонна спорт

— арахсыспат аргыстар

**БАЙКАЛОВ
БИРИИНИГЭР**

Мэнэ-Хаҥалас улууһугар Карл Байкалов бириинигэр быйыл 18-с төгүлүн кросс ытыгыһына. Бу сырыһа Моорук Суолатыгар тэриллибит кросска 110-ча кыттааччы кэлбит. Биһиги улууспуттан Петр Наумов, Александр Новгородов, Светлана Винокурова уонна мин күрэхтэстибит. Петр Наумов 55-59 саастаахтарга бөһиэ миэстэ-лэнэ. Светлана Винокурова 55-тан үөһэ саастаахтарга төрдүс кэллэ. Александр Новгородов уонна мин ыарыһынан ситэ бөлөһүмүстэхпит мэхэй буолла. Биэр дойдулаахпыт Петр Кутуков (Дьокуускай) 40-44 саастаахтарга бастаата. Оттон өвөлор ортолоругар ытыһылар күрэхтэһиһэрэ биһиги үөрөнөөччү-лэрбит кэлин сыһаһа кыттыбат буолулар. Орлорбутун көүдүлээбөт, эрчийбэт буоллахпытна хантан биһиэхэ спорт сайдыан собуой?

Егор КОЛЕСОВ

**МАЙАҔА — ОПЫТ
АТАСТАНА**

Аһыһа хонуктааһыта Мэнэ-Хаҥалас улууһугар культура уонна спорт үлэтин билсигин кэлибит. Быйыл Кыһылы 60 сылыгар анал-лаах культура уонна спорт эстафе-татын ыһаһаһыгар урут итинник эстафеталары 49 төгүл тэрийэн ыһыһыт Мэнэ-Хаҥалас улууһугар опыт атастана сырыһтыбыт. Киһилэр 31 нэһилигэ үс бөлөххө араа-ран спорт сэттэ көрүгэр күрэхтэ-лэлэр. Сыһаһа нэһилиэһинэ кыт-тыһа үрдээн иһэр. Оноуһа улуус салалтата бөлөһүмүтүн уураһа уон-на ирдиир үчүгэй өрүттэрдээх бу-олбут. Биһиги улууспутугар 1992-93, 1996 сылларга культура уон-на спортка эстафеталар ыһыһылы-быттара. Быйылгы, үбүлүөйдээх эстафетаны быһаан-наахтык дьаһанан, эрдэттэн бөлө-һүнэн, нэһиликтэр күрэхтэһэр гра-фиктары табатык аттаран ыһаһа-га биэр сүбэһэн үлэлиирбит ирдэнэр.

А. СОФРОНОВ,
I Хомуустаах

12 сылы быһа арыгыһа олох чуга-һаабаттар. Быһыһа, «Росаны», сыһыны аһаабаттары кытаан-нахтык сэрэтэри. Таһаарыстары-гар, довтортонгар врачтар быарын циррозтаары гыммыт диэн кытаан-нахтык боптулар диэн куотуна сыл-дьыахтаах. Оттон сыһаһаһа көннөрү утары, муоруһу үрүмкэһэ кутан охсуһуһунарыахтаах.

Арыһыттан араһаһа икки ньы-ма баар. Эмтэнэн быраһыһыт хорсун быһыһы айхаллааһа эрэ сөп. Итини таһынан санаа күүһүнэн быраһыһы. Бу — саамай эрэллээх, үчүгэй ньыма. Суобһы ооньотуу, бэйэ кыһаһа тирээри. Олох биірде бэрриллэр. «Олоххун арыһынан айта-ама, киртигимэ — үлэһэн киһиэгэ» диэн алгыс тылы туһаныахха. Бста-тыйаһын бэйэм айбыт хоһоомму-нан түмүктүүбүн.

**ЧЭГИЭН-ЧЭБДИК
БУОЛУОБУҢ!**

Чөл олохтоох чэгиэн буоларга Чэбдик, ыраас, сьрдьк Сааһа — Саһа сирин эдэр ыһчата Сайдар суолга кэһин, муньуста.

Хос ырыата:
Көбүтүөбүң ыччат түмсүүтүн,
Көтөбүөбүң күрэх быһаһың,
Саһа саһа удьуор ооньуутун
Сайһынара өрүү сылдьыаһың.

Омукпугун чэһитин, чыһэтэр,
Ороссууһа аатын аатырдар:
Боксер, боотур туустуу уоһаттар,
Быйһы, сүүрүк, бөбөс кыһыттар.

Хос ырыата:
Айыһа биэрбитин эһинэн,
Аһаһаһа ыһыһынан эрчилэн,
Сарыһы олоһо эрчилэн,
Супер сокуоннара эһиллэн.

Хос ырыата:
Уйбаак ОРОБУУНУСКАЙ,
норуот амчита

БИЛЭРИИЛЭР РЕКЛАМА

ИЗМЕНЕНИЯ В ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВЕ ПО ВОПРОСАМ ВЫПЛАТЫ ПОСОБИЙ ПО ОБЯЗАТЕЛЬНОМУ СОЦИАЛЬНОМУ СТРАХОВАНИЮ ЗА СЧЕТ СРЕДСТВ ФОНДА СОЦИАЛЬНОГО СТРАХОВАНИЯ РФ в 2005 г.

Наряду с изменениями в социальной политике государства, начиная с 1 января 2005 года, вступили в силу и изменения в законодательстве, касающиеся выплаты пособий по обязательному социальному страхованию за счет средств Фонда социального страхования Российской Федерации.

Итак, Федеральный закон «О бюджете Фонда социального страхования РФ на 2005 год» от 29.12.04 года № 202-ФЗ устанавливает, что в 2005 году пособие по временной нетрудоспособности вследствие заболевания или бытовой травмы (за исключением несчастных случаев на производстве и профессиональных заболеваний) выплачивается застрахованному за первые два дня временной нетрудоспособности за счет средств работодателя, а с третьего дня — за счет средств Фонда.

Таким образом, в соответствии с вышеназванным законом, работодателем выплачивается пособие за первые два дня временной нетрудоспособности из собственных средств, но только в случае заболевания или бытовой травмы (бытовой) самого работника. Из этого следует, что данное правило не распространяется на выплату пособий по беременности и родам, пособий по временной нетрудоспособности в связи с несчастным случаем на производстве, пособий по временной нетрудоспособности в связи с необходимостью ухода за заболевшим членом семьи или ребенком, которые выплачиваются с первого дня наступления страхового случая за счет средств Фонда социального страхования Российской Федерации.

Кроме того, если раньше при бытовой травме пособие выплачивалось начиная с шестого дня, то в 2005 г. пособие по бытовой травме выплачивается с первого дня болезни в вышеизложенном порядке: первые два дня за счет средств работодателя, а с третьего дня нетрудоспособности — за счет средств Фонда социального страхования РФ.

Нововведение применяется к страховым случаям, наступившим с 1 января 2005 года, если временная нетрудоспособность наступила в 2004 году и продолжается в 2005 году, то выплата производится с первого дня нетрудоспособности за счет средств Фонда социального страхования РФ.

Необходимо отметить, что данное нововведение никоим образом не должно ущемлять право работника, так как размер пособия, порядок и сроки выплаты остаются прежними, изменяются лишь отношения между Фондом социального страхования и работодателем.

Что касается максимального размера пособий, то с 1 января 2005 года установлен новый максимальный размер пособия по временной нетрудоспособности, беременности и родам, который теперь составляет 12480 рублей (ранее 11700 рублей), с применением районного коэффициента в районах и местностях, где они установлены. Также произошли изменения и в отношении размера пособия при рождении ребенка, выплачиваемого за счет средств Фонда социального страхования РФ. Начиная с 1 января 2005 года, размер пособия при рождении ребенка составляет 6000 рублей (ранее 4500 рублей), с учетом районного коэффициента в районах и местностях где они установлены.

В начале 2005 года, возникли некоторые противоречия в отношении выплаты пособия на погребение, в связи с тем, что Федеральный закон от 22 августа 2004 года № 122-ФЗ исключил правило о применении, к данному пособию, районного коэффициента. Но Федеральным законом от 29 декабря 2004 года № 199-ФЗ правило о применении коэффициента было возвращено и, таким образом, как и ранее, в районах и местностях, где установлен районный коэффициент к заработной плате, размер социального пособия на погребение определяется с учетом этих коэффициентов.

Порядок же расчета пособий по временной нетрудоспособности и беременности и родам, введенный в 2004 году, оставлен без изменения, т.е. расчет пособий производится исходя из среднего заработка работника по основному месту работы за последние 12 календарных месяцев, предшествующих месяцу наступления нетрудоспособности. Оставлено, также без изменения и правило, согласно которому работнику, который в последние 12 календарных месяцев перед наступлением нетрудоспособности (за исключением пособия по временной нетрудоспособности в связи с несчастным случаем на производстве и профессиональным заболеванием), отпуском по беременности, и родам проработал фактически менее трех месяцев, пособие выплачивается в размере не превышающем, минимального размера оплаты труда, за полный календарный месяц, с учетом районных коэффициентов в районах и местностях где они установлены.

Следует также обратить внимание, что порядок финансирования пособий по временной нетрудоспособности гражданам, работающим по трудовым договорам, заключенным с организациями или индивидуальными предпринимателями, применяющие специальные налоговые режимы, в соответствии с Федеральным законом от 31.12.2002 г. № 190-ФЗ, не изменяется.

Якутский филиал Сибирского университета потребительской кооперации (Новосибирский торговый институт) (Лицензия на право осуществления образовательной деятельности № 001402 от 17.12.03 г.) с 14 марта по 15 апреля объявляет набор на 2005-2006 учебный год на базе среднего профессионального образования по следующим специальностям:

- 060500 «Бухгалтерский учет, анализ и аудит»;
 - 060800 «Экономика и управление на предприятии»;
 - 351100 «Товароведение и экспертиза товаров».
- Форма обучения — заочная. Срок обучения 3,5 года. Вступительные испытания — собеседование.
- Документы для поступления:
1. Диплом о среднем профессиональном образовании.
 2. Фотография 3 x 4 — 6 штук.
 3. Копия трудовой книжки.
 4. Медицинская справка формы У-086.
- Адрес: г. Якутск, пр. Ленина, 50, тел. (факс): 35-48-22

Кулун тутар 26-27 күнүрүгэр Улуу Кыайы 60 сылынан улуу инбалииттарын ортолоругар нуучча дуобатыгар бири-диилээн бастыыр иһин турнир ыгыттылар. Түмүк 5 бөлөххө араарыллан таһаарыллар: маастарга кандидаттар уонна 1 разрядтаахтар, маассабыл разрядтаахтар уонна саҕа саҕалааччыларга, дьахталларга, уола тарга, кыргыттарга. Буолар сирэ — «Дебют» дуобат кулууба. Саҕаланар — 10 чаастан.

Инбалииттар обществолара

Лафет мас атыылыбын (150 устуука). **Билсэр тел. 23-1-57**

Продается УАЗ-31512 тентовый, сентябрь 2000 г. выпуска. **Обр. по тел. 42-8-60 (дом.), 41-7-83 (раб.), 758-350 (сот.).**

Партизан бөһүөлөгөр 8 x 6 м. иннээх дьэ атыыланар. Смыаната 60 тыһ. солк. **Билсэр тел. 25-7-31**

Дорогие девушки и женщины!

Приглашаю желающих, любой комплектции и возраста на занятия танца живота. Занятия для начинающих начнутся с 24 марта.

Ремонт, настройка компьютеров, 1С, НДФЛ (дилер) ООО «Копиртехсервис».

Тел. 42-6-66

Пригласительнай, буклет, брошюра о.д.а. бэчээттиргэ сакаас хомуйабыт. **Тел. 42-0-90 (киэһэтин)**

Вот и наступила светлая, любимая пора детей весна, а с ней и долгожданные КАНИКУЛЫ!

Дорогие ребята!

Кинотеатр «Сардага» приглашает на традиционный, весенний кинофестиваль «УРА! У НАС КАНИКУЛЫ!!!»

Смотрите новые фильмы и мультфильмы на большом экране:

- * 21-22 марта м/ф «Суперсемейка» — нач. 12, 14 час.
- х/ф «Нападение на 13-й участок» — нач. 17 час.
- * 23-24 марта м/ф «Скуби ДУ-2» — нач. 12, 14 час.
- х/ф «БЛЕЙД: троица» — нач. 17 час.
- * 25 марта

Мероприятия, посвященные 10-летию экологической тропы здоровья «ЭХО». (Конкурс бумажной пластики, видеопленки с экологических маршрутов с 9 часов утра до 18 часов).

ДОБРО ПОЖАЛОВАТЬ НА КИНОФЕСТИВАЛЬ!

МАХТАНАБЫТ

Бу дьыл кулун тутар 1 күнүгэр мин элбэх суумалаах харчыбын сүтэрэммин улаханньк айманан милицияга тыллаабытым. Бу сүтүгүм түргэтигэр кестүгүгэр куус-көмө буолбут ис дьыл. Улуу устаабы отделин үлэтигэр: холубунай ирдэбил следователигэр Шапошников Михаил Михайловичка, инспектор Павлова Ольга Александровнага, участковой Николаев Андриан Николаевичка дириг махталбын биллэрэбин. Эссе да инникитин үлэлэригэр үрдүк ситиһилэри, дьолу-соргуну баҕарабын.

И Хомуस्ताхтан Максимов А.М.

В связи с внезапной смертью 23 февраля этого года нашего сына Хусанова Радиона Рашитовича, мы испытали шок, привезли хоронить его 10 марта 2005 года.

Объявляем огромную благодарность всем, кто оказал в эти трудные дни рядом, оказал посильную помощь, помогли проводить его в последний путь: организации ЖЖХ, соседям Фроловым, Ядрихинским, Зелеховым, Макаровым, одноклассникам, друзьям, нашим коллегам, с которыми мы вместе работали, также водителям Чумаевскому, Сивцеву, Казаренко.

Желаем им здоровья, успехов во всем и благополучия им и семьям.

Мать, отец, братья, сестры

<p>Биригэр үлэтигэр коллегабыт Дьяконова Ольга Николаевна таптыыр балта ЯНА күн сириттэн соһумардык барбытынан чугас дьонугар дириг кутурбаммытын тириэрдибит.</p> <p>Намнаабы пенсионной управление коллектива</p>	<p>Е.М. Шапошников аатынан Хамабатта орто оскуолатын педагогика адыр үлэтигэр биригэр Изамира Николаевна уонна Анастасия Михайловна Дьяконовтарга аймахтара, оскуола уруугу активистката, бастыг үөрэнэччилэ</p> <p>ЖИРКОВА Яна Михайловна адыр сааһыгар соһумардык олохтон барбытынан дириг кутурбаммытын тириэрдибит.</p> <p>Хамабатта орто оскуолатын учууталлара</p>
<p>Биригэр үлэтигэр дьоммутугар Елена Николаевна, Михаил Николаевич Жирковтарга, эдэнигэр Дьяконова Ольга Николаевнага, биригэр төрөбүттэригэр тапталлаах кыыстарга, балыстара, эдэнигэр, Дьокуускай куорат олохтооро</p> <p>АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна күн сириттэн соһумардык барбытынан дириг кутурбаммытын тириэрдибит. Эһиги аһыгытын тэтигэ үллөстүбүт.</p> <p>Хамабатта 1 №-дээх дөтсөдүн коллектива</p>	<p>Убаастаабыр дьоммутугар Елена Николаевна, Михаил Николаевич Жирковтарга, уола тарга Ньургунга, Коляга, Мишага, Ольга Николаевнага, Михаил Николаевичка, саныастарыгар Мария Васильевнага, кийиттигэр, кутууттарга, ситтигэр кинилэр тапталлаах кыыстарга, эдэнигэр, балыстара</p> <p>ЯНА олус хомолтолоохтук олохтон туораабытынан дириг кутурбаммытын тириэрдибит.</p> <p>1 Хомуस्ताхтан Кривошапкиннар, Партизантан Колесовтар, Кривошапкиннар</p>
<p>Хамабатта 2 №-дээх дөтсөдүн, Никольский «Весенняя» ора саадын коллективтара убаастаабыр коллегабыт Хамабатта 1 №-дээх «Сарыла» дөтсөдүн психолога Жиркова Елена Николаевнага, кини кэргэнэгар Михаил Николаевичка тапталлаах кыыстарга</p> <p>АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна соһумардык күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын тириэрдибит.</p>	<p>Факультат изобразительного искусства Саха государственной педагогической высшей школы по подготовке своих коллегам: зам. директору колледа Ньургунстану Михайловичу Жиркову и преподавателю факультета Анне Николаевне Жирковой и их близким, родным по поводу скоростной кончины горничной любимой сестры, донечки</p> <p>АЛЕКСЕЕВОЙ-ЖИРКОВОЙ Яны Михайловны</p>
<p>Чугас дьоммутугар Елена Николаевна, Михаил Николаевич Жирковтарга, биригэр төрөбүттэригэр Ньургунга, Николайга, Мишага, оролоругар, кэргэнэгар, аймахтарыгар таптыыр кыыстарга, эдэнигэр, балыстара, ийэлэрэ, кэргэнэ</p> <p>АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна адыр сааһыгар соһумардык күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын биллэрэбит.</p> <p>Семеновтар, Березкиннар</p>	<p>Биир дойдулаах чугас ыларбытыгар Елена Николаевна уонна Михаил Николаевич Жирковтарга таптыыр кыыстарга</p> <p>ЖИРКОВА Яна Михайловна адыр сааһыгар олохтон соһумардык барбытынан дириг кутурбаммытын тириэрдибит.</p> <p>Федоровтар, Татаринетар, Бурнашевтар</p>
<p>Убаастаабыр коллегабытыгар, Хамабатта 1 №-дээх саадын педагог-психологар Жиркова Елена Николаевнага, кэргэнэгар Михаил Николаевичка, кутууттарыгар, сизэнэригэр таптыыр кыыстарга, кэргэнэ, ийэлэрэ</p> <p>АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна адыр сааһыгар соһумардык күн сириттэн барбытынан дириг кутурбаммытын биллэрэбит.</p> <p>Нам улууһун психологарын холбоһуктара</p>	<p>Тыыл, үлэ ветерана, Салбан олохтоо</p> <p>СИВЦЕВ Агей Иванович кулун тутар 21 күнүгэр ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытын бары аймахтарыгар, билэр дьонугар, диригиник куруууан туран иһиттирэбит.</p> <p>Оболоро, кийиттэра, кутууттарга, сизэнэрэ</p>
<p>Нам педагогической колледж коллектив колледж директорун интир үлэсэ солбулааччытыгар Жирков Ньургунстан Михайловичка, колледж преподавателигар Жиркова Анна Николаевнага уонна кинилэр дьэи кэргэттэригэр, төрөбүттэригэр тапталлаах балыстара, эдэнигэр, кыыстарга</p> <p>АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна соһумардык күн сириттэн өлөн туораабытынан дириг кутурбаммытын тириэрдибит.</p>	<p>Кууду ыгытыгар кутууттар, тыыл, үлэ ветерана, Нам улууһун Соҕуоттарга гражданин</p> <p>КОЛМОГОРОВ Григорий Егорович үтүн ыарахан ыарыттан күн сириттэн барбытынан балтытыгар Вальяга, бьраапытыгар Гришага, кийиттигэр Лизага, сизэнэригэр дириг кутурбаммытын тириэрдибит.</p> <p>Дьокуускайтан Г.И. Захаров дьэи кэргэттэра</p>
<p>Хамабатта олохтооро</p>	<p>ШАПОШНИКОВ Юрий (Бастыккай) соһумардык өлбүтүнэн оболоругар, сизэнэригэр, чугас дьонноругар дириг кутурбаммытын тириэрдибит.</p> <p>Охотобчество</p>

Редактор В.Г. Касьянов тел. 41-3-32
ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; бухгалтерия — 41332; факс — 41332; иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционной издательской система — 41141

Төрүт таһаараччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энсиали» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабыл информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын туһунану контуруоллуур уонна регистрациялыыр РФ бэчээкэ Госкомитетин СР региональной управлениетыгар 2003 с. бэс ыйын 20 күнүгэр регистрациланымыт нүмэра — ПИ №19-0428.
Сурукка ааккытын-суолуутун, үлэтин, дьэиит аадырытын чопчу ыйыт. Редакция кириит суруктар төнөрүдүбүттэр. **Автор этэрэ хаһыат санаатынмын жалды биир буолбат.**

«ЭНСИАЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
678380, Саха Республиката, Нам с, Заложнай ул. 4.
E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энсиали» хаһыат редакциянай-издательский ситимигэр талылына уонна тагылылына. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфидат» НИПК бэчээтэтинэ, Орджоникидзе ул. 38. Формата А3. Кээмэйэ 1,0 бэчээт. лис.
Көүгүл сыманан атыыланар
Индекс — 54889. Тиража — 2446
Бэчээкэ иһин баатанна — 12:00 ч. 21.03. 2005
Сакааһын №-рэ — 37

ЭНСИЭЛИ

○ Нам улуунун хаһыата ○

1935 сыл алтынньы 5 күнүгэр төрүттэммитэ

2005 с.
Кулун тутар

26

күнэ
субуота
№ 39
(9523)

Улуу Кыайы 60 сылыгар

ВETERАННАР БЫСТАПКАЛАРЫГАР

Кулун тутар 22 күнүгэр И. Винокуров-Чабылдан аатынан литературнай музейга социальнай харалта управлениетин, музей үлэпиттэрин тарыхыйын Кыайы 60 сылын көрсө «Уран тарбах, сата-

араас тэрээһиннэр, көмөлөр оҕоһуллаллар.

Быыстапкага улуус нэһиликтэриттэн ветераннар оҕоһуктара тардыллан дьон бодомтотун тарта. Нам селотуттан норуот маастара В.П. Азарова чаппараахтарын, Х.Н. Акимова баайыларын, тыыл үлэ ветерана И.В. Филиппов маһынан оҕоһуктары, В.Е. Сивцева тигилэрин, Л.Л. Виктор шкатулкаларын, Хатын Арыыттан тыыл үлэ ветерана Т.В. Сивцев хартыналарын о.д.а. кэрэ көстүүлэх оҕоһуктары дьон сэргээн көрдө. Маны таһынан быыстапкага Намтан М.Ф.

был уус» диир улуус ветераннарын уус-уран оҕоһуктары быыстапкага аһылыһа.

Быыстапканы үөрүүлээхтик аһыта социальнай харалта управлениетин начальнига В.И. Гуляева, Нам селотун баһылыга Т.А. Кондратьева, музей директора И.З. Кривошапкин бэйэлэрин эвэрдэ тылларын тириилэр, бу быыстапка эдэр көлүнэнни иитини, саха норуотун баай уопутун ыччаттарга тирийдигэ, бу уопут көлүнэттэн көлүнөтү салтанан иһэригэр улахан оруоллааһын бэлиэтээтилэр, улууска ветераннарга аналлаах туох үлэ ытыгыттыгытын иһитиннэрдилэр. Хатырын ЖКХ-тын үлэпиттэрин ыгырытын өйөөн улуус бары нэһиликтэргэ бэйэлэрин ветераннарыгар көмө оҕороллор, сэрини кытыылаахтарын дьылэригэр тийээн көрөллөр, Партизаннаағы реабилитационнай киинигэ сыһыаналлар, Модука 5 ветераннарын мероприятиеларга босхо сырытыннарар, «Энсиэли», «Забота-Арчы» хаһыаттарга босхо суртар туһунан быһаарыттар, бородууктанан көмөлөһөллөр, Нам селотугар ветераннарга аналлаах стендэ, брошюра оҕоһулдуохтаах, кулун тутар 28 күнүгэр фестиваль-концерт буолуохтаах о.д.а.

Аргунова, Г.С. Петухова, 2 Хомустаахтан М.И. Максимова, Д.Д. Осипова, Хамагаттан У.Ф. Винокурова, 1 Хомустаахтан Е.И. Неустроева үлэлэрэ туруоруллубуттар. Көбөкөнтөн элбэх үлэ адалылыбыт, манна Е.Г. Соловьева, А.Г. Бочарева, С.И. Романова о.д.а. үлэлэрэ бааллар.

Норуот маастара В.П. Азарова маньык быыстапка тэриллэбитэ үрдүк суолталааһын бэлиэтээн туран мустубут дьонго бэйэтин баай уопутун атастаа, ол курдук хас биридик оҕоһук бэйэтэ философскай ис хоһонноох, хас биридик ойуута, формата, өгө тус-туса ирдэбиллээх, суолталаах, дьүөрлөһөр, биир келим буолуохтаах. Валентина Прокопьевна сорох үлэлэргэ сыһаанлар баалларын ыйан инникитин семинардары тэрийэн ытгар наадалаарын эттэ. М.И. Чеснокова салайааччылаах «Кылаан» чааһынай тэрилтэ икки үлэһитэ кэлэн В.П. Азаровтан сүбэ-ама ыллылар, инникитин киһи көмөлөһөрүгөр баҕа санааларын тирийдилэр.

Быыстапка Чабылдан музейыгар кулун тутар 28 күнүгэр диэри туруоҕа.

В. РЫКУНОВА

«Маймаба» МТ депутаттарын сэбиэтин быһаарыыта

«МАЙМАБА» МТ БАҢЫЛЫГЫН БЫЫБАРЫН ТУҢУНАН

«Маймаба» МТ депутаттарын сэбиэтин председателэ Л. П. Лебедева иһитинэригин истэн баран уурар:

1. РФ уонна СР быыбардар, олохтоох салайылыгы туһунан сокуоннарыгар, «Маймаба» МТ усталабыгар сөп түбэһиннэрэн «Маймаба» МТ баһылыгын быыбарын бу дь. муус устар 24 күнүгэр ытгарга.

2. Быыбар комиссиятын састаабыгар А. И. Обутованы, В. П. Сивцевы, И. И. Обутовы, С. Н. Иванованы, Н. А. Собакины таларга.

Мунньах председателэ
Л. П. Лебедева
Мунньах секретара
В. В. Затаров

2005 с. кулун тутар 2 күнэ

ЫТЫК ИЗПИТИН ТОЛУЙУОБУН!

Нам улуунун 8 №-дээх государственнай аптекатын уопсай мунньабын ыгырыыта

Улуус салайааччы дьахталларын ыгырылары өйөөн улуустаағы государственнай 8 №-дээх аптека коллектива дьахтар оруолун үрдэтэргэ, киһи обществова бэйэтин мизэстэтин чинчик булунарыгар бары кууспугун түмэн биригэ үлэлииргэ, Улуу Кыайы 60 сылын көрсө бары тэрээһиннэргэ кыттарга, биир күннөөх хамнаһы улуус ветераннарын сэбиэтин фондатыгар угарга уопсай мунньабын ылыһыбыт.

Ытыктабыллаах Нам улуунун тэрилтэлэрэ, улуус салайааччы дьахталларын ыгырытын көхтөөхтүк өйүүргүтүгэр ыгырабыт!

Нам улуунун 8 №-дээх государственнай аптека коллектива

ЫҢЫРЫНЫ ӨЙӨӨН

Бэтүг нэһилигин ветераннарын сэбиэтэ кыамамат, ыарыһах сэрини, тыыл ветераннарын олохторун чөлүктөр сыалтан Хатырык нэһилигин ветераннарын ыгырылары өйөөн нэһилик обществнай тэрилтэлэригэр, баһынай хаһаайыстыбаларыгар ветераннары сыһыартаан шефтэһи бэрээдэгинэн көмөнү оҕорорго быһаарда. Ол курдук П.И. Винокуроваҕа, В.Н. Макаровка, С.С. Суздаловаҕа, В.Т. Кривошапкинга оскуола, Н.Н. Бурнашевка медпуун, почта, АТС, библиотека, «Шмидт» б/х, С.С. Боброска нэһилик дьаһалтата, «Диана» б/х, И.И. Лукинга культура дьээтэ, маһынын, «Дьямпа» баһынай хаһаайыстыбата, Ф.И. Оконешиковаҕа ветераннай үлэһиттэр, «Далбар» б/х, Д.С. Самсоноваҕа «Эргис» маһынын, «Дьулус» б/х, Т.Е. Поповаҕа ово саада сыһыарылыһылар.

Ити тэрилтэлэр, хаһаайыстыбалар ыам ыйын 9 күнүгэр ветераннарга өйдөбүннүк бэлэхтэри оҕоруохтара.

М. КУГДАНОВ —
Мэйик-Наахтар

Эрэй дээх этигэс «ХАҢАН ТӨЛӨНӨР ХАМНАҤЫЙ?» — дэһэллэр хамнастарын икки ый көрбөтөх Никольскай бюджетниктара

Никольскай нэһилигин бюджеттан үбүлэнэр тэрилтэлэрин: оскуола, детсад, музей, кулууп уонна администрация үлэһиттэрин хамнастара 2004 сыл ахсынньы ый иккис аңарыттан төлөнө илик. Үлэһиттэр тинэх төгүл хамнастарын ахсынньы 27 күнүгэр ыттытара. Тоҕо маньык андаан табыста?

2004 сыл ыам ыйыгар ытыттыбыт аттестацияга бухгалтер Мокрошупова С.И. үлэлиир дуоһунаһыгар комиссиянан бигэргэммэтэх. Нэһилик баһылыга Потапов Г.С. киһини сыһан-соһон үлэлэтэ олорто. Оттон бухгалтер иетэр тухары отчуотун тутгарбатах диир буолан иһэр. Сага бухгалтер көрдүүлэр үһү диир сурах-сальдык тарҕанар. Хамнастытын сотору ылыахпыт диир үлэһиттэр үөрээллэр, барыта кураанагы куустары буолан иһэр. Бухгалтер Мокрошупова С.И. Үөдэйгэ барыт үһү, оттон Намнаабыт диир буолан иһэр. Справка ылааччы, коммунальнай төлөбүрү чуолкайданы ханна барый?

Бухгалтерьян Попова Маргарита Герасимовна сөбүлэһэн, үлэ-

лээн иһэн «наһаа бутуурдаах эбит, дьыалага иһиниһибин» диир тыас хомуммута. Кулун тутар 3 күнүгэр И.Хомустаахтан Соловьева Елдокия Афанасьевна кэлэн үлэлээн эрэр дииллэр да, Никольскайга көстө илик, ирэн-хорон үлэлиэ тэҥичи быһыылаах.

Икки ый тухары хаһааһа суох олоруу тустаахха ыарахан. «Нам улууһа» муниципальнай тэрилти салалтата бу быһыыны-майгыны билэн олоһор эрэри быһаарылыах дьаһалы ыла илик. Баһылык Коркин Дмитрий Панкратьевичка, финансовый-казначейскай управление начальнигар Аргунова Прасковья Илларионовнаҕа иккилитэ, кылаабынай бухгалтер Николаева Мария Ивановнаҕа 18-та, итини таһынан улуус прокурора Шапошников Михаил Иннокентьевичка биер төгүл этигэлээбиппит уонна кэпсэппиппит, ол да буоллар ханьык да хамсааһын тахса илик. «Энсиэли» хаһыаппар сурыйабын, көмөлөһүө диир эрэнбип.

Г. КРИВОШАПКИН,
Хамагатта

РЕДАКЦИЯТАН: Улуус прокурорун көмөлөһөөччүтэ Г.Н. Охлопкова этэринэн бу хамнас хаайтарбытын төрүтүнэн чопчу технической бирчиинэлэр буолаллар эбит. Ол курдук принтер суоба, битэр дьээтэ, ол түмүгэр поручениелар ааспаттара, аны бухгалтер биримэтигэр туттумахтаабата о.д.а. курдук мизэстэтигэр быһаарылыахтаах очурдары баһылык Потапов Г.С. сүрүбэр-бырыгар ылынара эрэйилэр. Баһылык диир ааттын баһылык буоллаҕа! Оттон хамнас харчыта баанга чөкөтүллэн сытара биллэр...

КОМПАНИЯ

DISPLAY GROUP

Совместно с БАНКОМ «Дальневосточное О.В.К.» предлагает новый **КРЕДИТ** для жителей с. Намцы на приобретение компьютерной и бытовой техники

Для оформления необходимо всего 2 ДОКУМЕНТА

Персональные компьютеры NECES состоят из комплектующих ведущей мировой компании ASUS

Сумма кредита - от 5 000 до 50 000 рублей

Срок кредита - от 1 месяца до 5 лет

Оформление **КРЕДИТА** производится по адресу: с. Намцы ул. Ленина, 4 здание ГЛАВПОЧТАМТА тел.: (262) 41-2-44

Для справок: г. Якутск Лермонтова, 37 тел.: (22) 42-05-89 39-14-02 Кириллина Анна, Шени Максим

ОТСУТСТВИЕ ПЕРВОНАЧАЛЬНОГО ВЗНОСА

Время работы: вторник, четверг с 11 до 17 часов (перерыв с 13 до 14 часов)

А Б Ы Й А Х Т Ы Л МИННЬИГЭС

Кулун тутар 19-22 күнүгэр Дьокуускай Хатаһыгар Улуу Кыайы 60 сылыгар аһамыт «Терсихора бырааһынныгы» диир республикатаағы үнүкү коллективтарын фестиваль-конкурса буолан ааста. Республика араас улуустарынан, куораттарынан барыга 43 үнүкү коллектива кытына. Бийиги улуусту туттан А. Шестаков аатынан культура киинин «Ньургунун» үнүкү народнай ансамбылын иһинэн тэриллэбит «Накс» эстраднай бөлөх кытытына, «Бастың дебют иһин» номинация хаһаайынынан буолла. Бөлөх үнүкүүлэрин хореограф Мария Поротова туруорар. «Накс» бөлөх үнүкүүттэрэ улахан түһүлгэ ситиһилэр эдэр специалист М. Поротова уонна опыттаах хореограф С.Н. Неустроева үрдүк профессиональнай үлэһитин түмүгэ буолар.

Б. ВАСИЛЬЕВ, А. Шестаков аатынан культура киинин үлэһитэ

Кулун тутар 18 күнүгэр Нам 1 №-х орто оскуолатыгар үһүс сылын «Дьиз кэргэн педагогика — омук олоһун төрдө» диир төрөппүттэр конференциялара буолан ааста. Конференцияга төрөппүттэр оҕолорун иитэр-үөрэтэр опыттарын көрдөрөр дакылааттарын аахтылар. Быһылыгы сыһа хаһа да сыһаабыр элбэх төрөппүт көхтөөхтүк кытынына, оҕону дьизэз иһитин үгүс өрүттэрэ сырда-тылыһылар, бу уустук болпуруска бэйэлэрин опыттарын атастатылар. Дакылааттары 7 киһилээх комиссия дүүүллээтэ. 1 мизэстэни «Уол оҕону дьиз кэргэнгэ иһитигэ аба оруола» дакылааттаах 10 «б» кыл. төрөппүтэ Н.А. Спелцова ылла. 1 мизэстэни 6 «б» кыл. төрөппүтэ А.И. Аргунова «Дьиз кэргэнгэ оҕо талаанын уонна айар дьобурун сайыннарыы» дакылаатынан, 3 мизэстэни 6 «а» кыл. төрөппүтэ П.Г. Москвитина «Музыка уонна киһи иитэр дьобура» дакылаатынан ыллылар. Мизэстэлэспит төрөппүттэр улуустаағы Чиряевскай ааһылыга кытыахтара. Конференцияга кытыбыттар хас биридик төрөппүткэ наадалааһын бэлиэтээтилэр уонна муньан хомурууну оҕорторорго, «Энсиэли» хаһыакка рубрика астаран дакылааттары бэчээттэтэр туһунан баҕа санааларын эттилэр.

С.И. ПРОКОПЬЕВА, Нам 1 №-х орто оскуолатын соц. педагога

БҮГҮН «ҮРҮН КҮӨЛ» РЕЗЕРВАТ ТЭРИЛЛИБИТЭ 30 СЫЛА БЭЛИЭТЭНЭР

БИЛСИН:

«БИНИГИ – АЙЫЛҔА ДОҔОТТОРУНАБЫТ» — ТҮБЭ ОРТО ОСКУОЛАТЫН ЭКОЛОГИЧЕСКОЙ ТҮМСҮҮТЭ

ҮӨРҮҮЙ-КӨТҮҮЙ, ҮРҮН КҮӨЛҮМ

Сөрүүн салгын кууспаан, Дьэдьэн сыта дыргыллан, Ийэ, Эбэ далбардаан Үрүн Күөлүм кэрэбин.

Ибир-сибин долгунга Хотобос-ситим сизтиһэн, Үтүмэх-кылаан тутуһан Үрүн Күөлүм күндүгүн.

Абас-балыс Эбэлэр Атас-добор түмэбит, Үөрэр-көтөр үгэскин Ыччаттарың ылыбыт, Далбар-мааны майгығын Өрүү салгыы түрүөхпүт.

Төрүт-телке өбүгэ Түһүлгэлээх чэчирин Сайдны санга соругун Түбэлэрим ылыстылар.

Хотобос-оһуор үнкүүлээх, Үтүмэх-дыруул ырылаах Ытык сирим, Үрүн Күөлүм, Үөрүүй-көтүүй, үөрүүй-көтүүй. Дьөгүөр Түбэ — Е.П. Пестряков

«ҮРҮН КҮӨЛ» ТӨРҮТ ОЛОХТООБОБУН

«Үрүн Күөлгэ» сүөһү, сылгы иитиитини дьарыктанан олоорбупт. Мин биригэдьириинэн үлэлээбитим. Үрүн Күөлгэ куба үөрүн «Атырдыах тиикка» сир көрө сылдьан күтүөтүм Корякин Иннокентий Афанасевичтыын баран иһэн көрбүһүт. Мин санаабар арай хо-мураах сытарын курдук даллаанна-һан хааман бардылар, көтөлөрүгөр самолет курдук өрө дайан бытаан-нык көтөллөр эбит, онно аахпып-пыт 50 куба этэ, манган былаат кур-дук этилэр. Саас көтөр сагайтыгар киһи угуйбат этэ, куба, туруйа, хаас, анды сайылаан сымьыттыыр этилэр. Күн эгэлгэ бараада, куюһа, кинилэр ырыалара-хаһыылара ыраахтан иһиллэр этэ.

Х.К. ПЕСТРЯКОВА, тымыл, үлэ ветерана, Нам

«Үрүн Күөл» колхоз 1930 с. тэриллибит. Никоновтар Арыылаах-ха, Елисеевтар, Лукавиновтар Дөбө-дөйтөн, Бэстэрикилпэтэр Үрүн Күөлтөн төрүтүтүтүт. Сүөһү иитэн, булдуан дьарыктанан олоорбупт. Сэри саана колхоз председатели-нэн Розалия Егоровна аҕата Егор Никонов үлэлээбитэ, суотчутуна 7-с кылааска үөрэнэр Мотя кыыс этэ. Түбэттэн Үрүн Күөлгэ дылы 7-8 чаас айаннаан тийэр этибит. Тийт, харыйа, хатын, отон, дьэдьэн, сугун, хара халтаҕас үүнэр этэ. Хамсыыр-харамайа: тайах, эһэ,

бөрө, саһыл, тинг, бөдөр, киис, андаатар. Бөрө улуйар саҕата ыраахтан иһиллэр этэ. Сайынын эбэ кытытыгар оттуур этибит. Байэм Үрүн Күөлгэ доярканын үлэлээбитим. Ынахпытын 4-тэ ыыр этибит, сүүрдэн сүөгэйин арыылыырбыт. Чөлүгөр түһэрэр үлэҕэ манньк эти-илээхпин: хооруугун ыраастаан биэ-рэр киһи ыраас уу кириэ этэ. Урут өрүс уута кириэрин саҕана сордон, аһынар кириэра.

А.И. ПЕСТРЯКОВА, сэрии оҕообото, тымыл, үлэ ветерана

СЭРИИ СЫЛЛАРЫГАР

Сэрии сылларыгар бастакы хо-муурга Үрүн Күөлтөн 14 киһи ыңгырыллан сэриигэ барбытыттан икки эрэ киһи эргиллибитэ, уоннаа-рылар сэрии хоһуугу охтубутта-ра. Урут сайдар да кэскиллээх сир турук дьоно-сэргэтэ сэриигэ баран эстэн, көһөрүллэн өтөхсүйдүр. Ол дьон бөһүөлөктөрүн сагалыы, күөл атын өттүгөр көһөрөр былааннара, бабалара туолбатаҕа. Кинилэр кэр-дибит барт элбэх тутууларын маһа, хаппыт бааналарын уугугар укпүт лапшаахылара хойукка диэри тур-буттара диэн ахталлар.

Сэриини «Үрүн Күөл» кол-хоз элбэх сүөһүлээх, сылгылаах эбит. Сэрии сылларыгар ол сүөһүнү-аны өлөртөрөн ахсаан өттүнэн адыһаппыттар. Манна Үрүн Күөлгэ байыаннай суолталаах балык ар-таа төриллибитэ. Республика араас мундуктарыттан балыксыттар кэ-лэн уонна олохтоох кырдыаҕастар, оҕо-дыахтар түмээн балыктаан Үрүн Күөл бүтүн республиканы уонна фронту сут-кураан, өлүү-сүтүү дьыллатыттан быһаабыта. «Сталин өлүүтэ» диэн анал сүүнэ бөдөн соболору (3 кг 800 г) талан баралларын туһунан кэпсиктэрин үгүс киһи билэр уонна истибит. Ка-лин дьону аахпакка туран «Сэрии сылларыгар хорсун үлэлэрин иһин» уонна «Килбиэнээх үлэтин иһин» мэтээллэринэн Үрүн Күөлтөн 30 киһи наҕараадаламамыта.

Д.П. НИКОНОВА, тымыл, үлэ ветерана

ЗАКАЗНИГЫ ХАРЫСТААҤЫН

Сахабыт сири уонна Бүтүн аан дойду алдыамматын ситиһэр сыл-тан заповедниктар, заказниктар төриллилэр. Биһиги заказникпыт сүрдээх кэрэ айылдалаах, баай ты-алардаах, күөллэрдээх. Араас кы-ыллар, көтөрдөр дэлэйдик

үөскүүлэр. Турпоход, экспедиция түмүктэринэн манньк эбиилэри киллэрдибит.

1. Заказник күөллэригэр балык-тааһынын сибээстээн уонна урук-ку кэмгэ бултааһын ыгтыллыбы-тынан төрөстөөх сирдэргэ булчут-тар, балыксыттар олоорор үүтээнэрэ тутулуубуттар. Биллэ-

рин курдук олоорорго ыраастааһын үлэтэ ыгтыллыахтаах, биһиги сыл-дыбыт сирдэригэр экологичес-кай үлэ ыгтытыбыт (ыраастааты-быт, сөргүттүбүт).

2. Үрүн Күөл Эбэ туһунан бэйэ-бит хайдах көрбүһүтүнэн айылда дневник суруйдуубут.

3. Үрүн Күөл төрүт олохтоох-торо олоорбут ытык сирдэригэр сы-рыттыбыт уонна ааттары-суолла-рын чуолкайдик киллэрдибит.

4. Сааскы уонна күһүнгү ба-лыксыттары кытта сылдыаммыт мунхалаатыбыт, хайдах мунхалы-ыллары дьингээхтик көрдүбүт, үөрэттибит.

Манньк кэрэ миэстэлэргэ сыл-дьан үөрэтэр, үөрөнөр, сынһанар олус интэриэһинэй, киһи айылдан-ы таптыыра өссө күүһүрэр. Эн айыл-даны таптыахтааххын, айылдан-түөрт араас өңүнэн солбуһа сыл-дьан уларыйыта киһини угуйар, ыгырар.

Биһиги баҕа санааларбыт:

1. Айылданы чинчийэр, үөрэтэр учуонайдары кытта сибээстээн би-р-гэ үлэлээн Эбэ уонна атын күөллэр уулары анализтарын, балыктарын арааһын, үүнээйилэрин, хамсыыр-ха-рамайдарын үөрэттиһипти баҕарабыт.

2. Республика уонна улус күөллэ-ринэн «Үрүн Күөл» заказнигар эко-логическай база тэрийэр баҕа санаа-ахпыт.

3. Биһиги, эдэр көлүөнэ соруктут: тулалыыр эйгэсэ сэрэхтээхтик сыл-дьыи, киһини харыстааһын. 21-с үйгэ бу тыллар кыраһыабай эрэ тыл буолан хаалбаттарыгар ис дууһабытыттан ба-5арабыт уонна онно дуулуһабыт.

М.А. ГУЛЯЕВА, экологическай түмсүү салайааччыта, түмсүү чилиэннэра

КЫАЙЫНЫ УҤАНСЫБЫТА

«1941-45 тыыннаахтар умнубат сыллара» диэн ырыа дуораана сы-лын ахсын дуораһыан иһиллэ ту-рар. Быйыл Улуу Кыайы буолбу-та 60 сылын дьон-норуот ыгыкта-ан бэлиэтээри турар. Биһиги, оҕолор, бу ыар сыллары эһэлэрибит, эбэлэр-бит кэпсээннэригэр истэбит, са-һарбыт суруктары аҕар долгуйа-быт. . . Мин эбэм Винокорова (Ни-конова) Вера Семеновна сэттин 7 күнүгэр 1941 с. Үрүн Күөлгэ Нико-новтар дьиз кэргэттаригэр 10-с оҕонун күн сириин көрбүтэ. Ийэтэ Ольга Дмитриевна, аҕата Семен Федорович дьонго-сэргэ үтүө майгыларынан, үлэниг үтүөлэринэн биллэн олоорбуттар. Эбэм аҕата аҕа соҕотох оҕото эбит. Үрдүк уңуо-хтаах, күүстээх-уохтаах, кип-киг-ни, сап-саһархайынан көрбүт киһи эбит. Кыра да буоллар үөрөхтээх, ыраас буочардаах буолан суот-учуот үлэтигэр үлэлээбит.

1942 с. Аҕа дойду Улуу сэрииги-гэр ыңгырыллан элбэх буолан Үрүн Күөлтөн ийэ сирдэрин көмүскүү кыргыһыга барыттар. Хос эһэм суруйар, аҕар буолан суруктара фронтан сотору-сотору кэлэр буол-буттар. Бу суруктары кэргэнигэр

ааттаан мытар эбит: «Доворум, Ольга, дорообо! Оҕолорун харыс-таа. Барыларыгар эвэрдэ!» — диэн истин-иһирэх тылларынан саҕала-ыр эбит. Хос эбэм үөрэвэ суох буо-лан суруктарын дьонго аахтаран кэргэнэ тыһынааһын, ханна сэри-лээ сылдыарын истэра. Дьонго су-руттаран суругун эһиэтин фронга ыта турара. Ол эрэри кэргэнэ «Тово суруйбаккын?» диэн куруу-тун суругар ыйыталаһан суруйара. Эбэм суруктара биир» да тийээх-тээбэтэх эбит.

Уон оҕоттон 3 оҕо тыһынаах ха-албыттары сэрин алдыархайдаах ыар сылларыгар 2 оҕо күн сириттэн сүтэр. Эбэм адыһыа Мария 18 саа-һыгар тийээн баран убайа Тарас буолан ыраахан ыарыыга ылларан өлбүттэр. Мин эбэм аҕа сэриигэ барарыгар 9 эрэ ыйдаах оҕо хаал-быт. Хос эбэм эрэйдээх хараһын уугун бөрө төрөн ыраахан үлэ бөрүнү көрсөр. Үрүн Күөлүнэн, Арыылаа-һынан өр кэмгэ ыаннькытыгынан үлэлиир. Ол да буоллар кыайыыга эрэллээх буолан санаата бөһөргүүр, кэргэни сэринтэн этэнгэ эргиллээ диэн куруутун күүтэр. Хос эһэм су-руктара 1944 с. муус устар ыйга дылы кэлэ турбуттар. Онтон сураҕа суох сүһүт. «Москва аныгар, Ле-нинградка, Челябинскай аныгар, Берлинга сэриилээ сылдыабыт» диэн саһарбыт суруктара күн бүтүнүгэр диэри бааллар. «Бар дьо-нум, этэнгэ олорун, сотору кыай-ан эргиллээхпит, мин туспар сава-рдаман, сураҕа суох сүтүр диэн кут-таныман, күүтүн!» диэн санаата кытаанага, кыайыыга эрэлэ күүстээ-эх да эбит. «Аҕа доҕотторун кытта сэриигэ бараары туран алаастары-гар, икки хатынга мас саайан аат-тарың, барбыт күнүңнэн суруйбу-тарың оҕо сылдьан көрөр эһим», — диэн эбэм ахтар.

Хос эһэм Никонов Семен Фе-дорович үтүө санаата, көнө майгы-та, үлэниг чулуута, кыайыыга дьу-луура бар дьонго күн бүтүнүгэр диэри уос номоҕо буолан ахтыллар. Ытык кырдыаҕастар «Сэмэммит сэ-рииттэн этэнгэ эргиллэн кэлбитэ буоллар улахан үөрөхтээх, салайар үлэниг буолуо этэ» дииллэрин истэ-бин.

Эбэм билигин 63 саастаах. Киһи аҕатын үтүө мөссүүнүн өйдөөбөт да буоллар ийэтэ, бар дьон аҕатын туһунан өйдөбүлү үйэ-саас тухары хаалларбыттар. Аҕатын сурукта-рын, хаартыскаларын көрөн олорон биһизхэ, оҕолорутар, сизнэригэр олус элбэҕи сөһөргүй. Хос эһэм Ни-конов Семен Федорович ытык иһин толорон кыайыыны уһансы-бытынан мин киэн туттабын. Эйэ-лээх олоҕу түстээри олохторун то-лук уурбут салааттар олорботоо олохторун билигин биһиги, кинилэр оҕолоро, сизнэра, хос сизнэра са-лдан олоорбут. Кинилэр ааттара үйэ-саас тухары ааттана турдун!

Ваня КУПРИЯНОВ, Нико-нов Семен Федорович хос сизнэ, Түбэ орто оскуолатын 9 кыл. үөрэнээччитэ

ИҤИРЭХ ТЫЛЛАР

Күндүтүк саныыр ийэбитин, эбэбитин НОВГОРОВОДА ТА-ТЬЯНА АЛЕКСЕЕВНАНЫ 65 сааскын туолар кэрэ-бэлиэ күнүгүнэн эвэрдэлибит!

Эйиэхэ орто дойдуга баар бары үтүөнү-кэрэни, дьолу-соргуну баҕарабыт. Эн үтүө сүбөһүнэн, ыллыктаах санаары-нан билигин да барыбытыгар күүс-көмө буоларын. Өссө да үгүс сылларга дьонун-сэргэн ортотугар үөрэ-көтө, сырдыгы сыдыаһа сырыт.

Оҕолорук, күтүөтүрүк, сизнэриң

Күндү киһибиһигин — кэргэммин, аҕабытын, эһэбитин, Чу-ралчы көһүүтүн кыттыылааһын РЕШЕТНИКОВ ЛЕВ ЛЬВОВИЧ — олоҕун биир кэрэ-бэлиэ түгэниин, 60 сааскын ту-олбуккунан, истинник эвэрдэлибит!

Эн оҕо сааскыттан эрдэ тулаайах хаалан аңардас эдьи-ийгэр иитиллибитин. 60 сыл орто дойдуга олоруу чыпчылыг-ар түгэни курдук этэргэ дөбөн. Билгитин 60-с кыраһа хаары-гар биһетик үктэммит, орто туруу дойдуга төрөөн, уол оҕо дэтэн, тапталлаах кэргэн, икки оҕо амарах аҕата, түөрт сизн эһэлээтэр эһэтэ буоллун.

Күндү киһибиһигэр ыарыы ыалласпатын, сааһыры кыт-тыспатын, кырдыары билиннэ, олох ыраахаттарын эрдээх-тик, эрэллээхтик этэнгэ туораан ис!

Барыта этэнгэ буоллун диэн алгытыбыт! Айыһытың арчытынан, Изийэхситинг изийитинэн, Өссө да өр сылларга, Күн бүгүнүң курдук Бэйиң холбургунан Сүбөһи-амалыы сырыт. Доруобайдык, дьоллоохтук олор диэн баҕа санаабытын этэбит!

Кэргэмик, оҕолорук уонна сизнэриң

Ытык-мааны, убаасты-ыр саҕасытың ЕЛИЗАВЕ-ТА ВАСИЛЬЕНА СИВ-ЦЕВАНЫ 70 сааскын туо-лар дьоһун-бэлиэ

үбүлүүгүнэн сылаас тыл истингин, эйгэсэ эвэрдэтин тизрээ-бит! Тапталлаах ийэни, эйгэсэ эбээни уруу-аймах дьон Дэл-бар Хотун буолбуккунан, күн бүгүн даҕаны айа-тута, оҕолор-гун, сизнэриң иитэ сылдыаргынан киэн туттабыт. Айыһы-тың арчытынан, изийэхситинг изийитинэн өссө да өр сылларга күн бүгүнүң курдук күлэ-үөрэ, айа-тута, сүбөһи-амалыы доруобайдык, дьоллоохтук олор!

Эдьийиң Баалбаара, кини оҕолоро, сизнэра

Күндүтүк саныыр күтүөһүтүн АРГУНОВ НИКОЛАЙ НИКОЛАЕВИЧ 55 сааскын туолбут үбүлүүгүнэн истин-ник эвэрдэлибит!

«Нам» совхозка, «Күөнэх» бааһынай хаһаайыстыбаты-гар өр сылларга тракториһынан үлэлээтин. Тымныыга то-нон, итиигэ буһан, түүнү-күнү, өрөбүлү аахсыбакка дьонун-сэргэн, изийлигин туһугар тугу да аахсыбакка, күүскүн-күдэххин, кыһамныгың, билигин ууран үтүө суобастаахтык үлэлигин. Дьонго-сэргэвэ биһирэтэр, биһизхэ барыбытыгар өрүү көмөһүн, үчүгэйи эрэ баҕар майгылааххынан астына-быт, киэн туттабыт. Күндү күтүөһүтүгөр ыарыы ыалласпа-тыгар, сааһыраы билиммэккэ уһундук, дьоллоохтук олоор-гор, оҕолоргор куруук сүбэ-ама буола, аттыбытыгар үөрэ-көтө сылдыаргар баҕарабыт!

Эвэрдэни кытта 1 Хомуустаахтан Васильевтар, Намтан Спиридоновтар, Федоровтар дьиз кэргэттэра

Күндү кыыспын, эдьийибитин ЗОЯ ИВАНОВНА ЛУКИ-НАНЫ общественнай үлэн урдүктүк сыаналанан «Граждан-скай Килбиэн» знагынан бэлиэтэммикинэн итиитик-истин-ник эвэрдэлибит! Аймах-билэ дьоннорун тапталларынан, дьон-сэргэ убаа-

стабыллынан угуттанан үлэн-хамнаһың мэлдьитин ситиһи-лээх буоллун!

Балтыларың, ийэң Ааныс

Күндү оҕо сааһым дьүөгэтин, тапталлаах кэргэни, амарах ийэни, аламаҕай эбээни СИВЦЕВА МИРА НИКОЛАЕВНА-НЫ 50 сааскын бэлиэтиң кэрэ-бэлиэ күнүгүнэн эвэрдэли-бин!

Баҕарабын эдэрди эрчимиң мөлтөөбөтүгэр, Лыңкынас күлүүң аҕыһабатыгар, Уһун дьоллоох олоҕун, Уйгу-бийиң алла турдун. Дом! Дом! Дом!

Мария Иннокентьевна

Реализуем банный сруб в сборе размером 3,5 х 4 из сосны. Обр. в Намский лесхоз, тел. 41-1-69

Магазин «Электра» реализует в кредит холодильни-ки, морозильники, стиральные машины, газовые печи, электрические печи, кухонный гарнитур, телевизоры. Наш адрес: с. Намцы, ул. И. Винокорова, 15. Работаем с 10 ч. до 18 ч. Обед с 13 ч. до 14 ч.

При себе иметь паспорт, справку с места работы и справку о заработной плате. Первоначальный взнос 50%.

Продается новый мобильный телефон Siemens A65 (цвет. дисплей, полиф.), а также компьютер Celeron 466, 64 МБ ОЗУ, 16 Мб видео, 16ГБ ПЗУ, монитор View Sonic 144, клавиатура, мышь. Доставка бесплатно. дешево. Тел. 41-6-67

Суһаллык «Нива» массыына атыллыбыт. Тел. 41-6-70

ВНИМАНИЕ!

30-31 марта с. Намцы в Культурном Центре им. А. Шестакова ул. Ильи Винокурова, д 8

справки по тел. 714-165

Один Дома

компьютеры

Кыра сааһыттан тулааһа мунгун билэн улааппыт, аас-туор олох эрир-дэрин ааспыт, үйэ агарыттан ордук кэмгэ биригэ олорубут күндү кэргэммин, 8 оҕобут тапталаах ийэлэрин, үгүс сиэннэр уонна хос сиэннэр эйэ-бэс эбэлэрин Мария Павловнаны күн сириттэн сүтэрбиһит кулун тутар 23 күнүгэр үс сылын туолла.

Бу ааспыт кэмгэ үгүһү да өйдөөтүм, элбэҕи да эргиттэ санаатым. Быһата олохпут устатыгар көрсүтүлээбит үгүс үөрүүлээх да түгэниэрэ, араас күчүмэҕэй-

дэрдээх да кэмнэрбитин сыймайдаатым. Ол эрэри биһиги олоххо тартыһыбыт күүстээх буолан барытын тулуйан туораан күн сири көрдөрбүт күндү оҕолорбутуниттэн, үөрэттэрэн, ыал оҕортоон, көччөх ғына көтүтүлээбит кырдалбытыгар биригэ олорубуттут 40 уонна 50 сылларын кэрэһэллэр сэргэлэри туруорбулутт өбүгэлэрбит үгэстэринэн дьон олонор ааспыттарын өйдөтө туруохтара буоллабыт.

«Билигин учуутал буолан олонор санаатахпына, биһиги ийэбит Мария Павловна олоххо, оҕону нитигэ, дьонго сыйһаныгар олус ураты муударай көрүүлээх эбит. Дьиз кэргэнгэ аҕа аптарытыатын олус үрдүктүк тутара, ол барыта оҕолор үөрэххэ, үлбэ, бэрээдэҕэ нитиллиллэригэр сүрүн олох буолбута. Олус минньигэс, тотооһу астаах хаһаайка этэ. Айылбаҕа сылдыан дуоһуна сынһанарбыт биһиэхэ тусла үөрүү этэ. Барыбытын батыһынар сылдыан отоннотторо, ону туттаран оҕуулаҕа киирэр таҥас сапыларбыт. Ылал буолбуттар ийэм Тааттаҕа тиниэ сылдыан күтүтүгэр: «Мин кыһылым дьоллоох уол тиксэр кыһа, харыстаа!» — дьэбитэ. Ол үтө алгыһынан арчыланан билигин этэнгэ эбээ, эһээ буолан олорубут», — дьиз суруйар Зоя Афанасьевна Егорова, үрдүк категориялаах учуутал, СР үөрэ-бүтүннүтүн туйгуна, учууталлар учууталлара знактаах улахан кыһылыт.

Кэргэммин, ийэбитин Мария Павловна үтө мессүүөнү сүрэхпитигэр сөгөрдөн үйэлээх сааспыттар өйдүү-саһы сылдыахпыт. Кини холобурун, субэтин-аматын умнуохтут суоҕа. Дьонуннаах олобун оҕолоро, сиэннэрэ салгыахтара.

Кэргэнэ, оҕолоро, сиэннэрэ

КЭРИЭСТЭБИЛ

Биһиги дьиз кэргэн бастакы оҕобут, мин маңнайгы сиэним Айта олбуорго ооньүү сылдыан оҕоллонон чыпчылбан түгэнэ эмискэ субу 15-һин туолаары сылдыан кыракый, кылгас олобо быстыбыта кулун тутар 25 күнүгэр үс сылын туолла.

Ханнык баҕарарып олохторун устата умнуллубат үөрүүлээх түгэнэрдээх, ол быһыгар хара былыт курдук ыар күннэрдээх буолар.

Биһиги үөрүүлээх түгэнэрбиттэн биридэстэринэн 1987 сыл муус устар 17 күнэ. Бу күн Айта күн сири көрбүтэ, кыһылым ийэ, мин эбээ буолуубут бастакы үөрүүтүн ама умнуохтут дуо. Айта кыра оҕо сааһа дetsадка ааспыта. Онно сылдыар кэмгэр туох көр-нар, ооньүү концерт буоллун да аңгар кырыы кыттан иһэр этэ. 1994 с. Нам иккис оскуолатын боруогун атылпаан аны үөрэх кинитэ буолар. Үөрэммит кэмин устата наар үчүгэй үөрэнээччилэр кэккэлэригэр сылдыбыта. Ылаларбыт оҕолоро бары уолаттар, ол иһин Айта наар уол оҕолору кытта ооньүүн, бодоруһан уол оҕолуу сыйты, мэник-тэник собус буолан таптатан, хайҕанан, ардыгар мөбүлпэн оҕолортон хаалсыбакка үгүс табаарыстардаах, нар кэспси-чпси, күлү-үөрэ улаатан испитэ.

Бу кэники ааһан баран санаатахха Айта барыны бары көрүөн, билиэн, онно-манна сылдыан баҕарар эбит этэ. Ону биһиги болсубат буоларбыт. Ол курдук үс төгүл Дьокуускайга оҕо сынһанар профилакторнигар сынһана сайынгы каникулугар сылдыбыта, ол сылдыан куорат араас бэлиэ сирдэринэн, көрөн-истан астынан кэлэр буолара.

Оҕобут эрэйдээххэ үрүң күн сырдыга бариллибит кыратын, кылгаһын дьиз хомойбут, курутууҕабыт да хайыыр да кыах суох. Бириэмэ ааһыа, олох сапһаныа, ол ғынан баран сүрэхтэн, дууһаттан, саныыр санааттан хайдах да сотуллубат, умнуллубат.

Оҕобут, сиэним уу нуурал уугун туох да аймаабатын. Тиһэх төгүл быдан дьылларга быраһаай.

Ийэн, аҕан, быраатың, балтын, эдьийиң, күтүөтүң, кыракый быраатың уонна эбээң

Вот уже 40 дней как наша семья потеряла отца, деда Андросова Михаила Спиридоновича.

Он родился 12 мая 1952 года в поселке Борогонцы. В 1975 году окончил Намское педагогическое училище, получив специальность «учитель черчения, рисования и труда».

Продолжил обучение в Хабаровском государственном педагогическом институте, по той же специальности. В 2003 г. закончил

Дальневосточную академию государственной службы по специальности «Государственное и муниципальное управление». Наш отец после окончания училища работал учителем в Едейской средней школе, когда директором был Иван Ильич Захаров. Там Михаил Спиридонович получил первое свое крещение, как учитель. Работал директором Затонской неполной средней школы, инспектором Намского района. Затем он работал в Оленекском улусе, директором школы в Олекминском, Усть-Алданских улусах. С 1997 г. работал в Табаге — учителем черчения, затем директором Табагинской средней школы.

С 1999 г. по 2004 гг. — глава администрации поселка Табага города Якутска. В 2004 г. — методист Центра технического творчества управления образования мэрии города Якутска. На какой бы должности не работал Михаил Спиридонович, он всегда вносил свою работу новое, оставил после себя много новых зданий, учреждений — спортивный зал в селе Тит-Ары Усть-Алданского улуса, Табагинская средняя школа и т.д.

В рассвете творческих сил, работы от нас ушел любимый отец, дед Михаил Спиридонович. Буквально в январе приехал в Намцы, был энергичен, разговорчив. От него веяло какой-то уверенной силой, твердостью и теплом. В самом рассвете свет скончался прекрасный человек, верный друг, надежный товарищ, любимый отец, дед. Память о нем навсегда сохранится в сердцах его близких и друзей.

Родные, близкие, дети, внуки

БИЛЭЭРИИМЭЭР РЕКЛАМА

Улуу Кыайыы 60 сылын көрсө айыы хаан аймаҕын арчылыыр аналлаах Аар тойон аҕалар күннэринэн «Уолан-2005» улуустааҕы оҕо үңкүү бөлөхтөрүн уолаттарын күрэбин

БАЛАҤЫАННЫАТА

Бытыллар сира: Нам улууһа, 1 Хомуस्ताах иһэ, «Алгыс» с/к
Бытыллар күнэ: Муус устар 1 күнэ
Сагалана: 18 чаастан
Тэрийээччилэр: «Мичээр» оҕо ү.а. Улуустааҕы ыччат кинээ.
Сыала-соруга:
 — Ыччаты патриотической тыһыҥа нитти.
 — Ийэ дойдуга ыткы иэс норуокка махтал үтүө өйдөбүдлэрин өрө тутуу, ыччакка тириэрдии.
 — Ыччаты кэрэ, истиг сыйһаҥга, өбүгэ саҕаттан илдэ кэлбит үтүө үгэстэргэ сиргэ-туомга уһууу.
 — Уол оҕо норуот кэскилэ, омок аатын ааттатар үрдүк аналгыгар сүтүрүйүү.
Конкурс түһүмэхтэ:
 1. Бэйэни билиһинэри (оригиналына, тыла-өһө, таҥаһа-саҕа, сценической культурата көрүллэр).
 2. Үңкүүнүн талааны көрдөрүү.
 3. Бопууруостарга эппиэттээһин.
 4. Сахалыы ооньуулар (тутум эргип, ойбонтон уулааһын, халбас хараҕа).
 5. Аныгылыы таҥаска элэр ыччат стилин көрдөрүү.
Кыттааччылар саастара: 14-17 дьизри саастаах. Кыһыһылаахтар дипломарынан, бириэстэринэн наараадаланаллар.
Кыттыы усунуоһа: хас биридди кыттааччыттан 200 солк.
Сайаапкалары, усунуоһу кулун тутар 28 күнүгэр дыһа «Мичээр» оҕу.а. тиксэрэбит.
Кыттааччы айанын, аһылыгын бэйэтэ уйунар.

ДОРОГИЕ ДЕВУШКИ И ЖЕНЩИНЫ!

Приглашаю желающих, любой комплекции и возраста на занятия танца живота. Занятия для начинающих начнутся с апреля м-а 2005 г. Будут проводиться в ДЦ «Тувэлэ».

Обр. с 12.00 до 14.00 по тел. 4-11-62

Продаем сруб 9 х 8, пристрой 4 х 5, лафет. Торг уместен.

Тел. 26-3-28

Продается а/м УАЗ-31512 1999 г.в. 50000 руб. (торг).

Тел. в Якутске: 35-57-64, 35-17-50

Тел. в Намцах: 4-21-90

Считать недействительным утерянный паспорт серии 9801 № 236419, выданный ОВД Намского улуса на имя Уваровой Елены Валерьевны.

Считать недействительным утерянный паспорт, ИНН, пенсионное страховое свидетельство, выданное ОВД Олекминского улуса на имя Мионовой Екатерины Владимировны.

Считать недействительным утерянный паспорт серии 9801 № 151133, выданный 15.10.2001 г. Намским УОВД на имя Дегтиревой Ирины Ивановны.

Считать недействительным утерянный паспорт серии 9802 № 636664, выданный ОВД Намского улуса на имя Замятиной Татьяны Андреевны.

Улуустааҕы үөрэх управлениета, профсоюз улуустааҕы комитета Хамадатта 1 №-дээх оҕо саалын педагог-психолога Жиркова Елена Николаевнага тапталаах кыһа, ДьИТИ метод. үөрэттигэ начальнигы солбуйааччы **АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна** оһолго түбэһэн хомолтолоохтук өлбүтүнэн дириг кутурданын тирээдэбит.

Убаастыыр доһотторбуттар Елена Николаевна, Михаил Николаевич уонна биригэ төрөбүттэригэр, оҕолор, кэргэннэр, эдьийдэригэр, балтыларга таптатыр оҕолоро, эдьийдэра, балтылар, ийэ, кэргэн **АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна** соһумардык өлбүтүнэн дириг кутурданын тирээдэбит.

Хамадатта нэһилиэгин «Түтүлгэ» СК коллектива биһиги нэһилиэк культурнай олобун активистарыгар Елена Николаевна, Михаил Николаевич Жирковтарга, оҕолоругар, сиэннэригэр тапталаах кыһастар: эдьийдэрэ **АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна** соһумардык күн сириттэн барбытынан дириг кутурданын тирээдэбит.

Хамадатта нэһилиэгин 1 №-дээх дetsадын үлэттигэригэр Жиркова Елена Николаевна, Михаил Николаевич тапталаах кыһастара, эдьийдэра. **АЛЕКСЕЕВА-ЖИРКОВА Яна Михайловна** соһумардык өлбүтүнэн Хамадатта нэһилиэгин дьаһалтата, обществениһа дириг кутурданын тирээдэбит.

Коллектив Намской улусной гимназии выражает соболезнование учителю физкультуры Сивцеву Ивану Агеевичу в связи с кончиной после продолжительной болезни его отца **СИВЦЕВА Агее Ивановича.**

Табаарыстыгыгар Сивцев Иван Агеевич уонна кини дьиз кэргэннэригэр күндү аҕата **СИВЦЕВ Агее Иванович** өлбүтүнэн дириг кутурданын тирээдэбит. Табаарыстарыт Карамзиннар, Спиридоновтар, Сидоровтар

Күндү кыһылыт, балтыбыт, эдьийибит, тапталаах кэргэним, ийэбит **ПОСТНИКОВА Марианна Николаевна** б.д. кулун тутар 23 күнүгэр элэр сааһыгар уһун марахан ыарыттан күн сириттэн барбытын бэри аймахтарыгар, билэр дьонугар дириг кутурданын иһитинэрибит.

Биригэ үлээбэбит дьэһэбит **ПОСТНИКОВА Марианна Николаевна** элэр сааһыгар малаһан өлбүтүнэн кэргэннэр, оҕолоругар, биригэ төрөбүттэригэр, аймахтарыгар дириг кутурданын тирээдэбит. «Энгиэли» маҕанын коллектива

Выражаем глубокое соболезнование детям Айте, Катюше, Никитке, отцу Постникову Николаю, сестре Жанне, брату Саше, родным и близким по поводу кончины после тяжелой болезни любимой матери, дочери, сестры **ПОСТНИКОВОЙ Марианны Николаевны.** Скорбим вместе с вами. Подруги, друзья, выпускники 1992 года

Администрация и профком Намской ЦУБ выражает глубокое соболезнование Мордосовой Валентине Валерьевне по поводу кончины после тяжелой болезни в г. Мюи Ленского улуса любимого брата **МОРДОСОВА Афанасия Валерьевича.**

Улэ ветерана, Намчабы гимназияга суопарынан үлээбэбит **ПРОТОПОВ Андрей Андреевич** марахан ыарыттан өлбүтүнэн кэргэннэр, оҕолоругар, сиэннэригэр дириг кутурданын тирээдэбит. Улуустааҕы ветераннар сэбиэттэра

Истинник убаастыыр табаарыстыгыт **ПРОТОПОВ Андрей Андреевич** марахан ыарыттан олохтон барбытынан кэргэннэр, оҕолоругар уонна биригэ төрөбүттэригэр дириг кутурданын тирээдэбит. **Муксунов Дмитрий Григорьевич** дьиз кэргэттэра

Редактор В.Г. Касьянов тел. 41-3-32
 ОТДЕЛЛАР: информация, сурук, төрүт культура — 41496; ; бухгалтерия — 41332; факс — 41332;
 иллюстрация уонна реклама (секретариат), редакционной издательской система — 41141

Тэрийбн таһаарааччылар: СР Правительствота, «Нам улууһун «Энгиэли» хаһыат редакцията» государственной учреждение. Маассабай информация средстволарын туһунан РФ сокуоннарын туһунуу контуруолдуур уонна регистрациллар РФ бэчээкэ Госкомитети СР региональный управлениетыгар 2003 с. бос ыһын 20 күнүгэр регистрациллар нүмэрэ — ПИ №19-0428.
 Сурукка ааккытын-суолугутун, улааттин, дыһыт аалдыһыһын чолчу ыһык: Редакцияҕа киирбит суруктар төһөрүллүбөттөр. Автор этэра хаһыат санаатыһыһын маады биир буолбат.
 «ЭНСИЭЛИ» - Нам улууһун хаһыата.
 678380, Саха Республиката, Нам с., Заложной уул. 4.
 E-mail: editor@namtsy.sakha.ru

«Энгиэли» хаһыат редакционной-издательской ситимигэр талыһына уонна таһыһына. Хаһыат Дьокуускайга «Сахаполиграфиздат» НИПК бөчөөттөннэ, Орджоникидзе уул. 38. Формата А3. Кээмөйө 1,0 бөчөөт лисс. Көңүл сыланан атыылаһар. Индексэ — 54889. Тираһа — 2446. Бөчөөкө илии баттанна — 12.00 ч. 25.03. 2005. Сахааһын №-рэ — 39